VILNIUS. Treciadienis, 1928 m. Rugpiucio mėn. 15 d. II metai.

VISU ŠALIU PROLETARAI, VIENYKITES!

Pirmyn!

№ — 15 (22)

Kas vergo retežių nedrįsta numest—
Tas laisvas niekuomet nebus! J. Janonis.

SOCIALDEMOKRATŲ ORGANAS.

KORESPONDENCIJOS
Adr.: Wilno, Urząd Pocztowy 1.
Skrzynka Nr. 115.
Nr. kaina 20 skt. Užsieniuose dvigubai.

EINA DU KARTUS
Į MĖNESĮ

Interesantus redakcija primineja kasdien, išskiriant šeštadienius, nuo 4—6 v. p.p.
Adr.: Kijowska 2—27.

Gana mus žudė ir kankina — žmonėmis norime but mes.

Bent kiek realiau pažvelgus į Lietuvių tautos istoriją, ja reikalinga trumpais žodžiais apibudinti kaip **lietuvių liaudies apiplešimo ir žudymo istoriją.** Ir tik kaipo apiplešimo istoriją. Užmirškime bent valandelei patriotišką romantiką, didvyriškus kadaise musų kunigaikščius,—apie kuriuos dainuoja poetai ir pasakoja nevykę istorikai,—ir prisižiurekim arčiau musų tautos istorinei eigai.

Paimkime musų tautą, kad ir nuo bajorijos įsigalėjimo ir nuo Liublino unijos, kuria Lietuva buvo surišta su Lenkija. Nekalbant apie tai, kad sulenkėję bajorai apiplešė Lietuvą kulturiškai, bet jie visą laiką uždami ir latraudami, musų liaudį plešė medžiaginiai. Plešė be jokio pasigailejimo, kankindami ir dvasindami badu baudžiavos jungo prislėgtus valstiečius. Tas girtas orgijas ant pavergtų valstiečių pečių jie tęsė tol, kol bajoriškoji Lietuvos valstybė visiškai sunyko ir valstiečiai susilaukė naujo rusų carų jungo. Po to, musų liaudį susmukusiems bajorams padėjo plešti rusai. Jeigu mes pažvelgsime į to laikotarpio musų poetų Poškos ir A. Strazdelio užsilikusius eilėraščius, tai iš jų matysime, kad valstiečių padėtis buvo daug blogesnė už bajorų šunų padėtį. Valstiečių gyvenimas anot Poškos buvo:

„Su krosnia grinčele, kurioj gyvenu,
Tamsi, o vietoj lango lentikes tarp sienų:
Toj per dienas ir naktis ir dumas ir garas
Kruvin akis, blakkstienas, krintančias ašaras —
Valgyms — lapai daržiniai, beraline duona,
O kaušas vandens vesin trokštejimą kuno:
Vietoj lovos — suolas virkstemis paklotas,
Ant kojų apavims — vyžos šeslankuotos;
Apjuostuvas iš virves o kriekliai iš skrando
Tai apdarai, po kuriuos kuno paukščtai lando".

Ant tų nepanašių į žmones sutverimų pečių buvo užkrautas visas gyvenimas. Jie dirbo kiauras dienas ir naktis, kad nenustojus ir tos suklypusios vėjo perpučiamos grinčelės. Apie kokį nors protinį gyvenimą ir kalbos negalėjo buti. Tokia valstiečių padėtis tęsesi iki 1863 metų, t. y. baudžiavos panaikinimui. Bet ir baudžiavą panaikinus jų medžiagine padėtis mažai kuo pasikeitė.

Išnyko baudžiava... prasidejo rusinimas. Rusai apiplešė dar kartą lietuvių tautą, atimdami iš jos spaudą ir pavesdami musų kraštą koriko Maravjovo globai. Tokio pat budelio, kokiais šiandien yra Smetona, Voldemaras, Plechavičius.

Sustiprejus ekonomiškai paliuosuotem iš baudžiavos musų krašto valstiečiams ir atsiradus daugiau samoningesnių bei apšviestesnių žmonių, liaudžiai teko vesti atkaklią ir žiaurią kovą už spaudos laisvę. Kova buvo laimeta. 1904 m. lietuviai atgauna šiokią tokią spaudos laisvę ir pradeda atgyti tautiškai-kulturinis judejimas, žinoma, cenzurojamas rusiškų žandarų. Rusiškiems žandarams visomis išgalemis padejo ir dalis dabartinių musų „patriotų" iš klerikalų ir fašistų eilių, kurie norejo išlaikyti liaudį caro ir Dievo paklusnybej. 1915 m. rusišką cenzurą pakeičia vokiečių okupantų cenzura. Be to, vokiečiai kiek tik galedami plešė musų kraštą, viską žudė, kankino, darydami iš gyventojų elgetas, baudžiauninkus. Galų gale, visų tų plešimų rezultate, del susidariusių **patogių tarptautinių sąlygų,** lietuvių liaudis savo krauju ir vargais iškovoja taip vadinamą nepriklausomybę. Dabar jau visiems rodesi, kad prasides naujas gyvenimas, kurybos darbas ir tiek vargusi liaudis prades

kurti laimingesnį ir žmoniškesnį buvį sau ir toli atsilikusiam visais atzvilgiais musų kraštui. Bet kur tau. Dar nebuvo spėję ataušti liaudies sunų, paguldžiusių galvą už nepriklausomybę, lavonai, dar nebuvo užgijusios invalidų žaizdos, kaip musų „patriotai" priešaky su Smetona ir Voldemaru dejo visas pastangas, kad užtraukti naują jungą ant liaudies pecių. Jie ieškojo Lietuvai karaliaus ir jau buvo suradę bei išmokinę „Tevę musų", bet laimei, tas jų žingsnys, del taip pat susidariusių tarptautinių sąlygų, nepavyko. Tuomet jie iki sušaukimui steigiamojo Seimo, patys puotavo ant liaudies lavonų, šaudydami ir terorizuodami nekaltus žmones. Nuo steigiamojo Seimo sušaukimo, musų krašte prasideda naujas liaudies plešimo laikotarpis. Nežiurint, kad po to buvo skubiai pradeta vykdyti žemes reforma, steigti mokyklos ir t. t., bet musų krašte siaute krikščioniškas karo stovis, krikščioniška cenzura. O tautiškoji buržuazija ir spekuliantai, sulieseję karo metų, pradejo dairytis, kaip apsirupinus juodąja diena. Lietuvoj prasidejo didžiausia spekuliacija—vogimai ir vieši liaudies plešimai. Žinoma, tai viską dare ne svetimi, bet savi „patriotai".

Bankai pradejo dygti, kaip grybai po lietaus. Kun. Vailokaitis, kiek anksčiau nuskuręs, umu laiku pasidaro didžiausias Lietuvos kapitalistas. Kaipo krikščionis elgiasi „mielaširdingai". Valstiečių atsistatymui teikia paskolas imdamas visai „krikščioniškus" nuošimčius, nemažesnius, kaip 100%—120%. P. Purickis nori visą Lietuvą apsaldinti sacharinu. Kiti „patriotai" „perka" dvarų centrus ir t. t. O vis tai už valstiečių kruviną skatiką. Ar bereikia po to stebetis, kad musų žymiausioji rašytoja a. a. Žemaite grįžusi iš Amerikos Lietuvon pasake: **Į Lietuvą grįžau, Lietuvos nebradau".** Taip, ji tos Lietuvos, kuriai buvo pašventusi visą savo gyvenimą, del kurios dirbo t. y. liaudies arba darbo Lietuvos Žemaite nerado. Ji rado spekuliantų ir plešikų Lietuvą, kurie stengesi juo greičiau prisipilti kišenius ir patriotiškai šauke:

„Prisipylem pilną pininginę
„Tegyvuoja Lietuva Tevyne".

Ta „patriotiška" dainele buvo dainuojama iki trečiojo Seimo rinkimų. Bet patamsių gaivalai pamatę, kad susidariusi koalicine vyriausybe prades musų krašto gyvenimą sukti kiton pusen ir šluoti lauk tuos parazitus—susitelkę ir susiburę pasiryžo dar kartą pakelti savo krokodilišką galvą. Ir tas jiems pavyko. Pavyko del demokratines vyriausybes žlibumo ir lepšiškumo. Lietuvoj įsiviešpatavo fašistine diktatura, arba **kitais žodžiais tariant, į musų kraštą sugrįšo Muravjovo koriko laikai,** ir prasidejo **naujas Lietuvos liaudies plešimo ir žudymo periodas**. Voldemaras ir Smetona, kuriems 1918 metais nepavyko Uracho išrinkti į Lietuvos karalius ir pasidaryti jo lakejais, per dešimt Lietuvos gyvavimo metų padare šiokią tokią pažangą: jų ambicija išaugo lig tol, kad jie nuo Uracho lakejų panorejo patys pasidaryti Lietuvos karaliukais. Ir pasidare. Lietuvos istorija mines juos kada nors kaipo Muravjovus II, nes tam jie paliks pakankamai faktiškos medžiagos.

Ta lietuviškų Muravjovų gadyne tęsiasi jau antri metai, per kuriuos **ekonomiškai ir kulturiškai speta tiek apiplešti Lietuvos liaudis, kaip niekad.** Apiplešimo faktų čia nera reikalo kartoti. Nes visi, kas seka Lietuvos paskutinių metų gyvenimą, visa tai labai puikiai gali matyti. Žinoma, jeigu tik **nori** matyti ir nestengia nukreipti akių **nuo realaus gyvenimo faktų.**

Aukščiau privesti iš Lietuvos liaudies gyvenimo trumpi istoriniai škicai, aiškiai rodo, kad musų tautos branduolys t. y. Darbo Lietuva niekados negyveno pakenčiamu gyvenimu. Visoj istorijos eigoj ją lydejo vargas, plešimas, o kartu ir dvasinis skurdas, kurio ji ir iki musų dienų dar neatsikrate. Priešingai. Šiandien mes esame liudininkais dar didesnes musų kraštą užgulusios fašistines vergoves, nežiurint, kad formaliai skaitosi nepriklausomu. Po viso to, pats savaimi kyla klausinias—ar ilgai dar duosis jodoma Darbo Lietuva įvairių svieto perejunų, pasturlakų, parazitų ir šnipų, prisidengusių tautiškumo skraiste ir apsikabinejusių "Gedimino" blekomis? Tur but—ne! Toms visoms sauvalems galų gale turi buti padarytas galas. Paskutiniais metais susidejo taip sąlygos, kad gyvenimas pastate Darbo Lietuvą atviron kovon prieš savo engejus. Liaudis pasirinko revoliucines kovos kelią. Ir jeigu mes norime, kad musų liaudis ir visas kraštas pradetų naują, kurybos etapą istorijoj, visų pareiga tęsti su liaudimi tą sprendžiamąją kovą, kurioj ji paemus ginklą į rankas išeis į platų gyvenimo vieškelį ir savo budeliams **be jokių dvejonių ir svyravimų pareikš:**

Gana mus žudet ir kankinot —
Žmonemis norime but mes.

O tuomet, kai musų krašto liaudis sutriuškinusi fašistinę diktaturą ir vergų ir šnipų jodomų pastumdelių pasidarys laisvais žmonemis, prasides iš musų atlikusio krašto kulturinis ir ekonominis atgijimas. Tik laisvi žmones gali kurti kulturingą ir šviesų rytojų.

Perskaitęs „PIRMYN" duok kitam!

Apie musų uždavinius šiandien ir rytoj.

Visa Lietuvos liaudis gyvena mintimi, kaip nusikratyti fašistinio jungo. Ta mintis, kovojančios liaudies laimei, ant tiek sustiprejo, kad jau žino kiekvienas, kam įgriso fašistinis režimas, *kaip* nuo jo atsikračius. Dabar liaudis jau tam ruošiasi ir organizuojasi, nes ji gerai žino, kad be pasiruošimo, be drausmingos organizacijos to kilnaus ir sunkaus darbo negales atlikti. Priešingai, savo pakrikimu ir išlepšejimu ji gali tik sustiprinti fašistinį viešpatavimą. Bet ruošiantis fašizmo nuvertimui, praverstų, bent kiek pažvelgti į rytojų ir apsidairyti, kad pasimokinus pas tuos, kurie yra daug toliau už mus nužengę, gyvenimo kuryboj ir kovoj už šviesesnę ateitį. Turiu galvoj kulturingų valstybių darbo žmonių kovą už savo ateitį. Mes iš jų daug ko galime pasimokinti ir pritaikinti musų atsilikusiam krastui, kuris šiandien dejuoja po fašistiniu jungu. Šį kartą man ir norisi pasidalinti keliomis mintimis apie darbininkų sargus užsieniuose ir padaryti kelias išvadas del musų krašto liaudies, kovojančios už šviesesnę ateitį.

Darbininkų sargai užsieniuose.

Darbininkų sargų judejimas — tai pastarųjų metų reiškinys. Tiktai po 1921—1922 m. fašizmui įsivyravus atsirado jo priešginybe — darbininkų sargų organizacijos.

Seniausia proletarų sargų organizacija yra Austrijos Respublikos Sargų Sąjunga. Ji įsikure 1921 m., kada Austrijai grėse Vengrijos fašistų puolimas. Sąjungai vadovauja centro valdyba. Jos pirmininkas yra *Dr. Julius Deičas.* Sąjunga susidaro iš vietos kuopų, kurios savo keliu yra suvienytos į apygardas. Tarnybos atžvilgiu sargai yra skirstomi į grandis, burius, kuopas, batalijonus. Geležinkeliečiai, dviratininkai, jaunimas ir sargai sportininkai sudaro atskirus vienetus. Prie sąjungos veikia sanitarų skyriai. Visi sargai uniformuoti į tamsiai žalios spalvos rubus. Viršininkų ženklai ant kairės rankoves įvairių siuvinejimų pavidale ir raudonos medžiagos rankovių galunemis. Sargai dalyvauja visuose darbininkų susirinkimuose. Didelį vaidmenį jie atlieka rinkimų kovoje ir streikų metu. Sąjunga leidžia menesinį savo laikraštį „Der Schutzbund". Į sargų sąjungą priimami tik tie, kurie tris metus yra išbuvę socialdemokratų partijoj. Bendrai, sąjunga dirba tampriausiame kontakte su socialdemokratų partija. Respublikos sargų skaičius siekia 70.000.

Kita skaitlinga sargų organizacija — tai *Vokietijos* „Valstybes juodos-raudonos-auksines*) Veliavos Sąjunga". Ši sąjunga nors įsikure tik 1924 metais, bet šiandien savo narius skaito jau milijonais. „Valstybes Veliavos" sąjungos deka buvo isvengtas monarchistų perversmas. Sąjungos priešaky stovi O. Hercingas. Jos bustyne Magdeburge. Šios sąjungos organizacija panasi Austrijos sargų organizacijai. Uniforma šviesiai žalios spalvos. Viršininkų ženklai ant kairės rankoves iš respublikos veliavos spalvų. Sąjungoj 90% socialdemokratų, o likusieji — kairiai nusistačiusieji, kurie gina respubliką, t. y., demokratai ir centro žmones. Sąjungos nariai ne tik eina sargybas prie respublikoniškų organizacijų, bet sąjunga pati veda plačią agitaciją už respubliką. Ji leidžia du laikraščiu — vieną iliustruotą savaitinį „Illustrierte Reichsbanner-Zeitung" ir kitą menesinį „Das Reichsbanner". Sąjunga tankiai ruošia šventes ir demonstracijas už respubliką, į kurias sueina desimtys tukstančių sargų. Pastaruoju metu Vokietijos „Valstybes Veliavos" Sąjunga turi daugiau 3 milijonų narių.

*) Vokietijos respublikos spalvos.

Belgijoj 1925 m. darbininkų partija ir profesines sąjungos įkure darbininkų miliciją. Ši organizacija atsirado kovai prieš vietos fašistus. Milicijos vadas yra žinomas socialistas De Bruker. Sąjunga turi 30.000 narių, kurie visi be išimties priklauso darbininkų partijai.

Nedidelių ir mažai reikšmingų darbininkų sargų organizacijų randame *Lenkijoj* susikurusių prie Lenkų Socialistų Partijos (P.P.S. milicija).

Čekoslovakijoj prie vokiečių socialdemokratų partijos veikia vadinama „raudonoji sargyba".

Jugoslavijoj veikia vietos sporto sąjunga.

1926 m. Vienoje įsikure darbininkų sargų sąjungų *tarptautine organizacija.* Šios sąjungos vadovaujantis centras yra tarptautine komisija kovai su fašizmu. Jos pirmininkas — Dr. Julius Deičas. Šitą komisiją remia visų kraštu darbininkų sargų organizacijos.

Darbininkų sporto organizacijų politinis nusistatymas.

Dabartine visuomene yra griežtai susiskirsčiusi į dvi pamatines klases: turtingųjų ir beturčių. Jų tarpe vyrauja neribotas reikalų priešingumas. Neturtingieji, kurių daugumą sudaro darbininkai, yra verčiami ir turi kovoti su turčiais, kad pasiekus savo buities pagerinimo. Tik bekovodama darbininkų klase gali tiketis ką nors laimeti, nes niekur ir niekados turčiai savo noru nieko darbininkams arba varguoliams nedave. Todel visur darbininkai ir vargingesnieji valstiečiai yra pasirinkę savo obalsiu: „be kovos nera pergales", „Visų kraštų proletarai vienykites!"

Mes, darbininkai, ir biednieji žmones tik tuomet laimesime, kai išeisime į kovos lauką sujungtomis, drausmingomis ir sutvarkytomis eilemis. Todel darbininkai visur kuria savo klases kovos vienetus — darbininkiškas organizacijas. Svarbiausia tų organizacijų — tai darbininkų politine socialdemokratų partija, kuri veda darbininkus ir viso krašto varguomenę į politinę kovą, kad darbininkams ir vargingesniem kaimo ir miesto gyventojams butų galima paimti valdžią į savo rankas. Darbininkai ir vargo žmones turi tik vieną vienintelę savo politinę partiją — tai socialdemokratija, kuri dešimtmečiais kovoja už jų reikalus, visos kitos partijos, kad ir gražiausiais darbininkų, vardais pasivadinusios butų, yra kreivos ir neteisingos. Socialdemokratų partiją yra pačių darbininkų ir vargo žmonių isugdyta.

Visų kraštų darbininkai sportininkai eina ranka į ranką su socialdemokratija.

Lietuvos darbininku ir vargingųjų ukininkų *pamatinis dienos reikalavimas* tai Lietuvos Respublikos demokratinis sutvarkymas ir demokratijos įgyvendinimas bei ištobulinimas Lietuvoj.

Demokratine santvarka Lietuvoje duos darbininkams ir vargo žmonems laisvai organizuotis, nevaržomai daryti susirinkimus, svarstyti be baimes ir spręsti visus savo reikalus, *apdraus darbininką nuo ligos, senatves, nelaimingų atsitikimų, apsaugos darbą nuo visokio išnaudojimo ir, bendrai, pašalins visokią turtingųjų sauvalę.*

Be to, darbininkų klase siekia socializmo tvarkos, t. y. tokio visuomenes gyvenimo sutvarkymo, kur visoks išnaudojimas butų pašalintas ir panaikintas. Todel darbininkai ir jų sporto judejimas be to yra ir socialistinis judejimas. Susipratę ir apsišvietę darbininkai yra ne vien tik paprasti demokratai, bet jie drauge yra ir socialistai, t. y. socialistai demokratai, arba socialdemokratai.

Lietuvos darbininkai, kaimo ir miesto biednuomene, susipratę inteligentai turi kurti savojo sporto

užuomazgas, turi jau dabar ugdyti mintį apie savąjį sportą ir ruoštis šitam dideliam, drausmingam ir planingam darbininkų masių judejimui.

Ta darbininkiško sporto *ir darbininkų sargų užuomazga privalo buti tos slaptos šiandien esančios Lietuvoj kovos organizacijos, kurios ruošiasi fašizmo nuvertimui ir įgyvendinimui* demokratiškos santvarkos musų krašte. Nuo tų organizacijų drausmingumo ir planingumo priklausys ir pats kovos laimejimas. Be to, sąmoningieji kovotojai, susispietę į slaptas kovos organizacijas, neprivalo užmiršti, kad nuvertus fašistinę diktaturą, kova *už įgyvendinimą demokratijos ir praskynimo kelio socialinei Lietuvos Respublikai dar tuo nepasibaigs*. Tuomet prasides valymo ir kurybos periodas, kuriame kovos organizacijos tures vaidinti svarbią rolę. Jos išejusios į plačią gatvę tukstantinemis miniomis tures įgyti pilletines teises ir iš šiandieninių slaptų kovos organizacijų tapti *darbininkiško apsiginymo ir sporto galinga sąjunga, kuri stoves Lietuvos Respublikos sociales demokratijos sargyboj*.

Taigi šiandien, kuomet mes savo krašte neturime tokių sąlygų, kad pavyzdžiu kitų valstybių darbininkų galetumem kurti darbininkiško apsigynimo sąjungas ir plesti darbininkišką sportą—musų visų pareiga pirmon eilen organizuotis į *priešfašistines kovos organizacijas, iš kurių, nuvertus fašizmą, tokios sąjungos lengvai išaugs*. Todel tą minti jau šiandien privalome ugdyti ir skiepyti visų kovotojų eilese ir kaimo bei miesto jaunimo tarpe.

Ką daro ir ko siekia turčiai.

Visų krastų turčiai, matydami, kad demokratiška tvarka ugdo darbininkų masinį judejimą ir sąmonina plačiąsias prispaustųjų minias, pasidare pikčiausi demokratijos priešai. Mat, mato ir jaučia, kad susipratus didžiulems darbo minioms, bus turčių viešpatavimui padarytas galas. Todel turčiai visuose kraštuose stverlasi organizuoti ir ginkluoti savo pasekejus. Šitos ginkluotos turtingųjų organizacijos yra vadinamos *fašistų organizacijomis*. Turčiai apgauna nesusipratusius jaunuolius, melu ir šmeiztais išjuodina darbininkų draugus socialdemokratus, ir taip įtraukia į savo fašistines organizacijas daug nesusipratusio kaimo ir miesto proletarų jaunimo. Turčiai, begelbedami savo kailio tankiai dangstosi patriotizmu, tevynes meile, ir šituo, melu laikosi. Turčiai, matydami iš demokratijos puses pavojų savo kišeniui, su fašistinių organizacijų ginkluotų sukilimų pagalba jau nuverte ir panaikino demokratinę santvarką daugelyje kraštų—jų tarpe ir Lietuvoj. Čionai turčiai, dvarininkų pakalikai ir bliudlaižiai padare ginkluotą perversmą su pagelba kariuomenes, kurios didžiulę daugumą sudaro tie patys darbininkų ir smulkiųjų ukininkų vaikai.

Lietuvos fašistai žino, kad jie negales remtis vien kariuomene, todel pastaruoju metu pradejo bandyti kurti savo *fašistines organizacijas*, į kurias traukia šiaip žmones, ypač jaunimą. Darbininkų, ukininkų, visos Lietuvos dirbančiosios klases jaunimas ir tas jaunimas, kurs už fašistinių kruopų lekštelę neparduoda savo ir savo krašto laisves—turi žinoti, kur ir kaip Lietuvos fašistai sustate savo bučius ir žabangas tam jaunimui pagauti.

Lietuvos fašistai yra sudarę šias organizacijas: *„Tautos Gvardija"*, arba žalmarškinių organizaciją. Šiai organizacijai manoma pastatyti vadovais karininkai fašistai, gimnastikos mokytojai ir surišti su apskričių komendantais. I organizaciją kviečiami besimokinantieji jaunuoliai, vidurinių ir aukštesniųjų mokyklų aukletiniai. „Tautos gvardijos" užuomazga sudaryta prie Aukštųjų Karininkų Kursų Kaune. Jos priesakyje stovi toki latrai ir žulikai, kaip Skorupskis, Plechavičius, Daukantas. Ši organizacija musų fasistams nevyksta, tai jie pradejo organizuoti savo fasistinę *„Geležinio Vilko"* sporto sąjungą. Geležinio Vilko sąjunga taipgi žada buti kariško pubudžio organizacija, kuriai vadovaus visoki švieto perejunai ir fašistų bliudlaižiai. Geležinio Vilko sporto sąjunga kai kur jau organizuota. Ji organizuojama slaptai. Kai kur ji jau pradejo savo darbą nuo žydų mušimo, pav., Prienuose ir Joniškyje. Žodžiu, žulikiški gaivalai neislaike Smetonos nustatyto slaptumo. Kaimų ir miestelių jaunimas turi saugotis „Jaunosios Lietuvos" organizacijos, nes ir ši organizacija yra fašistinė, tik tuo tarpu dar neginkluota ir negali žudyti darbininkų ir jų pritarejų. Besimokinančiam jaunimui pravartu žinoti, kad visas šias organizacijas vainikuoja ir kvepia studentų „Neo Lituanijos" korporacija su jos žaliakepuriais. Be to, kariuomeneje *karininkai fašistai* yra sudarę trejukes ir penkiukes. Jie stengiasi įtraukti į savo pražutingą darbą kareivius. Karininkų trejukes užsiima šnipinejimu, ima už tą darbą pinigus iš valstybes iždo ir sudaro smetonines fašistų valdžios atramą. Karininkų slaptos fašistų organizacijos priešakyje stovi Mačiuika, Daukantas, Byrontas, Caplikas ir visa eile kitų karininkų, kurie dedasi prieš kareivius dideliais patriotais ir tevynes myletojais. Bet iš tikrųjų jie yra tik tevynes žudytojai ir pardavikai. Lietuvos fašistai stengiasi organizuoti į savo organizaciją *liaudies mokytojus* ir kviečia juos detis į vadinamą „D-ro Basanavičiaus Mokytojų Sąjungą".

Šitos trumpos apie fašistus ir jų organizacijas žinios yra reikalingos kiekvienam darbininkui, ukininkui ir kiekvienam sąžiningam jaunuoliui, trokštančiam savo kraštui geresnes ateities. Jei kas sąmoningai veja Lietuvos gerovei ir laisvei virvę ir stato jai kartuves, tas užima vietą tautininkų-fašistų organizacijose. Bet už tai kiekvienas darbininkas savo apylinkeje tegul žino, kas iš jaunimo ir kokiai fašistų organizacijai priklauso. Pažiuresime, kas nuveiks: ar jus tranai—smetonininkai ar mes—darbo bites.

Darbas sunkus, bet įvykdomas.

Mums Lietuvoj, kaip minejom, dabar negalima sudaryti savo darbininkų sporto organizacijos, negalima sukurti viešos musų respublikos gynejų (sargų) sąjungos, nes fašistine valdžia tokių organizacijų neleis įkurti ir jas pletoti. Todel turime ieškoti kitų budų organizuotis, tobulinti ir bendrinti savo jegas. Tai mes galim pasiekti besiorganizuodami slaptai, besitelkdami į nedidelius įvairius kovos vienetus. Mes galim tam darbui ruoštis atskirai. Nepajegs fašistine valdžia kaimo jaunimui uždrausti ripką mušti, futbolą metyti, daryti įvairias rungtynes, žaidimus, mankštynes arba skaitymą knygų apie sportą ir kitais tos rušies klausimais. Bet fašistų valdžios šnipinejimas yra taip isplestas ir ištobulintas, kad bekurdami priešfašistines organizacijas bei kuopas turime:

1. Pasirinkti tik aiškiai nusistačiusius už darbininkų ir biednuolių reikalus jaunuolius ir jaunuoles, vengdami visokių demokratijos priešininkų iš dešinės ir kaires (komunistų).

2. Rinkimes tokius draugus, kurie butų ištvermingi, sąžiningi ir kieti, kaip užgrudintas geležis, kurių jokia fašistine ugnis nesutarpintų.

3. Užlaikykime didžiausį slaptumą: apie savo organizacijų bei kuopelių darbus kalbekime tiktai tada, kai reikia apie tai kalbeti, be reikalo — prie pašalinių žmonių, susirinkimuose—venkime visokių kalbų. Apie visokius sumanymus težino tiktai tie, kuriems pagal jų užduoties reikia paslaptys žinoti. Del visų kitų pritarejų turime buti nebyliai. Priešfašistinių orga- organizacijų nariai neturi buti pagyrų puodai ir plepiai, — tokių venkime, kaip ugnies. Nedarykime ne-

reikalingų užrašų, nesinešiokime jų su savim kišenese. Mokekime slepti, kas yra sleptina.

4. Saugokimes prisimetelių, provokatorių ir šnipų iš savo tarpo. Pirmiausia išbandykime ir ištirkime kiekvieną asmenį su kuriuo norime tureti reikalą. Šnipus ir provokatorius padarykite žinomais visiems, kad ir kiti galetų jų apsisaugoti.

5. Venkime girtuoklių ir visokių lengvabudžių, kurie kartais nesuvaldo patys savęs. Tokie žmones, jei jie įsipainios, gali daug žalos pridaryti.

Šitie ir daugelis kitų nurodymų, kuriuos nustato pati gyvenimo ir darbo praktika, yra butini kiekvienam, kurs yra pasiryžęs kovoti prieš fašistinę diktaturą. Tik tuomet, draugai, kuomet musų tarpe bus sutarimas, susigiedojimas, drausme bei disciplina, mes lengvai apsidirbsime su savo krašto budeliais-fašistais ir pavyzdžiu kitų kulturingų ir demokratinių valstybių, galesime siekti ir kurti savo krastui bei plačioms masems šviesesnę ateitį.

O dabar, dar pabrežtinai kartojame, *organizuokime ir pleskime esamas priešfašistines kovos organizacijas, kad atėjus momentui, stotų jos visos kaip vieną į žutbutinę kovą ir amžinai sutriuškintų fašistinį režimą.*

V. Bitaitis.

Ar galima Lietuvoje ramiu keliu panaikinti diktaturą?

Jau greitai bus 2 metai, kai musų krašte siaučia su visais žiaurumais ir sauvalemis juodoji reakcija — fasizmas. Liaudis liko be jokios savos iniciatyvos krašto valdyme, o jei kas drįso pasipriešinti Smetonos—Voldemaro—Plechavičiaus norams, liko ar sušaudytas, ar įgrustas iki gyvos galvos kalejiman, ar pudomas iki šiai dienai Varnių koncentracijos lagery. Ir tas judošiškas fašistų darbas vis smarkiau krašte varomas. Kasdien liaudies teisių gynejai eina ar tai į kalejimą, ar tai į koncentracijos lagerį.

Iš salies žiurint atrodo, kad liaudies žudymams nesimato ne galo. Fašistų režimas eina ne švelnyn, bet žiauryn. Nelyginant baisiame karste palaidojo visą šiandieninį liaudies gyvenimą, o jos protą ir sielą prislege sunkiu švino dangčiu.

Tačiau ir tokiame reakcingame gyvenime atsiranda tokių „opozicionierių", kurie, tiesa, kartais parašo net „smarkias" spaudoj rezoliucijas, išleidžia netyčia iš lupų socialistų žodyno žodžius, bet kaip tik su tais „opozicionieriais" fašistai pasisveikina, tuoj pradeda vaizduotis koalicinius kabinetus, seilę ryja kalbedami apie tai, kaip patekus į Tautos Tarybą ir t. t. Taip tie „opozicionieriai" mane pirmiau, taip jie mano ir dabar.

Jie savo tuos norus pamatoja tuo, kad, girdi, kraste diktaturą galima bus kada nors panaikinti „kulturingomis" priemonemis, kaip tai: sudarant su fašistais koalicinius kabinetus, balsavimais ir t. t. Bet pažiurekime arčiau, ar tų „opozicionierių" pranašavimas link di-ktaturos panaikinimo gali kada nors taip jau geruoju, kaip kad jie mano, išsipildyti. Fašistai tautininkai niekuomet geruoju patys nuo valdžios neatsisakys. Tautininkų valdžia—fašistine valdžia, tad jokiomis „kulturingomis" priemonemis jos neprašalinsi ir nereikia laukti, kad ji kuomet nors savo tokiu žiaurumu kiek susvelnes, — priešingai, jei kokių kliučių ji nesutinka, labiau tik stipreja. Ir kaip jie gali geruoju „kada nors" iš valdžios prasišalinti? Tiek žiauriai liaudį kankinę, tiek daug sušaudę geriausių liaudies sunų — tas viskas siandien verčia juos stipriai valdžioj laikytis, nes netekimas valdžios, statytų į pavojų jų pačių galvas.

Tad be kovos, be ginkluoto sukilimo fasistaitautininkai valdžios iš savo rankų nepaleis.

Dar faktas. Šiandie Smetona savo gaujos išrinktas „prezidentu". Gi prieš išrinkimą į prezidentus Smetona atsistojo priešakyje tos gaujos, kuri ejo nugriauti teisetą krašto vyriausybę. Prieš tą smurto žygį Smetona buvo seimo nariu, prisiekęs buti ištikimu įstatymams ir konstitucijai; o smurto metu, atsistojęs gaujos priesakyje vadu, jis sumindžiojo duotąją priesaką. Ir kad tą savo smurto žygį užmaskavus, paskelbe, kad buk komunistai noreję valdžią pagrobti, o kad tam įrodžius, tuojau po perversmo buvo susaudyta keturi komunistai.

Tai kas galų gale laukia už tokius Smetonos ir jo gaujos padarytus smurto žygius, jei kada išleistų geruoju iš savo rankų valdžią? Smetona ir jo sebrai puikiai žino, kad liaudis už pada-ytas jai žaizdas: už žudymą nekaltų žmonių, už sumindžiojimą konstitucijos, už pavertimą krašto katorgiska tvarka—niekuomet nedovanos ir kad su tais „naujos eros įvedimo valdovais" nemandresnis bus kada liaudies atsiskaitymas, kokį ir jie vartojo link jos.

Tas jų vilkinimas, kad bus kada paskelbti į seimą „rinkimai", yra ne kas kita kaip akių dumimas ir laiko tęsimas. Tiesa, viena fašistų pranasyste — apie konstitucijos pakeitimą — išsipilde. Bet tas viskas atlikta ir gi be „tautos atsiklausimo", apie kurį pirma tiek daug liaudžiai buvo meluojama. Šiandie Smetonos pasamdyti plunksnagraužiai džiugauja spaudoje apie „vieną išgeriausių krašte padarytos reformos", bet tik jie todel ją giria, kad ta „naująį konstitucija" einant yra aprupinami fašistų gaujos reikalai.

Išsiaiškinę visas priežastis, del kurių vilties negali buti, kad Smetona ir jo sebrai kuomet nors geruoju aisisakytų nuo valdžios — pažiurekim, ar liaudis gali atsisakyti nuo ginkluoto sukilimo, tikslu, nuversti fašistų diktaturą. Be abejo, kad ne! Mes jau mateme, del kurių priežasčių fašistai geruoju iš valdžios nesitrauks, o dabar pažiurekime tas priežastis, kurios verčia mus kuo greičiaus versti fašistų viešpatavimą.

Kiekvienas, kas dalyvauja ar dalyvavo aktingame kairiosios visuomenes gyvenime, mato, kad dabartinis gyvenimas yra suparaližuotas, negali žengti pirmyn. Visa, kas buvo perdidelį triusą kairiosios visuomenes atsiekta, šiandie fašistų yra sunaikinta kiekvienam neužtikrintas laisvas rytojus—prieš akis stovi neaiški tamsi naktis. Visus kairesnius veikejus sukišo į kalejimus:—Ir už ką?—gi už tai, kad jie yra aktingais kairiosios visuomenes veikejais; kitus už tai, kad pas juos šnipas rado laikraštį „Pirmyn", kuriame smerkiama fašistų diktatura, keliama aikštėn visi jų niekšingi darbai ir šaukiama visus sukilti prieš tuos kraujuotuosius budelius.

Bet kas nežino visus tuos „prasikaltimus", už kuriuos terorizuojama liaudis. Kas nejaučia to nykaus ir šiurpulingo Lietuvoje gyvenimo. Tas kasdieninis įkyrus gyvenimas: niekšingo šnipo sauvaliavimas nekaltais žmonemis-terorizuoja ne tik išorini, bet ir vidujinį žmonių gyvenimą, kas visiškai daro kasdien nepakenčiama Smetonos — Voldemaro — Plechavičiaus diktatura.

Pav. yra apskričių, kur veik visos kairiosios organizacijos yra uždarytos. Visos tos organizacijos (s-d) uždarytos todel, kad jos „neveikiančios". Ką jos gali veikti, jei pati valdžia neleidžia, o jei kur ir leidžia kairesnei organizacijai padaryti susirinkimą, tai a pstato daugybe šnipų — taip, kad joks organizacinis darbas tokiose sąlygose neįmanomas. O to fašistams ir reikia. Tuomet vietos komendantas organizacijos centrui praneša, kad,

girdi, tokie tai skyriai neveikia ir, žinoma, yra uždaromi,—kaip tai atsitiko Trakų apskrityje, kur uždaryta apie 7 skyrius iš karto. Ir ką, ar pasipriešinsi jų tokiems niekšingiems darbams—tuoj atsidursi Varniuos ar kalejime, kaipo drumsčiąs visuomenes ramumą. Taigi žmones tyli, ir ką galvoja—parodys ateitis. Tiesa, fašistų spauda, tiek ir samdyti agentai su žvalgybos šnipais visada ir visur prie kiekvienos progos atkakliai tvirtina, kad nieko tokio panašaus krašte nera, kad visuomene Smetonos — Voldemaro diktaturai pritaria, tik išskyrius kairiųjų organizacijų centrus. Taip dirbtinomis priemonemis, kumscio ir elektros mašinelių pagalba sudaro neva gyventojų „tyla". kurią aiškina, kaip ir pritarimą jų diktaturai. O kad dar daugiau tą visuomenes „tylą" parodžius žmonems, per visokius žmonių susirinkimus žvalgybos šnipai sufabrikuoja „širdingus žmonių sveikinimus" ir juos neduodami niekam balsuoti, skaito žmonių priimtais ir pasiuncia Smetonai ar Voldemarui kaipo pasiųstus viso susirinkimo vardu.

Priminę bent kelis svarbesnius iš fašistų veikimo faktus, matome, kad jie ne tik nemano, kada nors geruoju valdžios atsisakyti, ar savo režimą bent kiek sušvelninti, bet visomis išgalemis darosi sau *Lietuvoje tokias sąlygas, kad juo ilgiau užviešpatavus.*

Tad jei mes norim kuo greičiau fašistų kruvinąją diktaturą sutriuškinti, — kelias tera jai tik vienas — *ginkluotas sukilimas*. Į kovą su fašistų diktatura turi eiti visi iš vien, nežiurint, kokių esama politinių įsitikinimų. Šiandien visi vienu ir tuo pačiu fašistiniu mautuvu esame pamauti. Tad butų didžiausia musų nelaime, jei mes vertinsime asmenines sąskaitas auksciau, negu bendrą frontą nukreiptą prieš fašistines gaujos valdžią.

Tad visi, be idejinių skirtumų, jei tikslu laikome išsiliuosuoti patiems iš fašistų jungo ir kraštui grąžinti laisvę,—bendru frontu prieš fašistinę diktaturą.

Pr. Žemaitis.

Komunistų taktika ir socialdemokratijos uždaviniai. *)

Šeštojo komunistinio internacionalo kongresui praėjus, kuriame dalyvavo, kaip paprastai, ir Lietuvos komunistų partijos „prisiekusieji" nuolatiniai atstovai — Z. Angarietis ir V. Kapsukas, tenka pažymeti sio kongreso ypatingą susirupinimą kovą su socialdemokratija.

Nors kongresas nieko naujo nesutvere, o vien tik sankcionavo komunistinių kovų metodus ir, taip sakant, „sustiprino" dvasioj nusilpusius „kovotojus", įpildamas į jų išdevetus kailius svėžaus dvasinio vyno, bet mums vistik pravartu pakalbeti apie musų idejos „draugų" užsimojimus, kad reikalui ištikus galima butų juos tinkamai atremti.

Kas turejo galimybes sekti komunistinę spaudą, tas, be abejo, patemijo, kad praejus komunistų vaizduotej pasaulines sociales revoliucijos įkarščiui, pradeta labai smarki žygiuote plačiu kovos frontu prieš socialdemokratus. Čia jie vartojo visų nešvariausias kovos priemones, pateisindami jas kilniu revoliuciniu tikslu. Bet tojí kova nekaip sekesi ir ateities perspektyvos nekokios.

Šiandien socialdemokratija, komunistais traktuojama, kaipo viena is didžiausių ir galingiausių tvirtovių, pastojusių kelią į socialę revoliuciją, į komunizmą. Mat, anot komunistų, Socialdemokratų partija, kaipo stovinti ant radikalių pagrindinių reformų pamato, kaipo partija, ginanti kasdieninius aktualius darbininkų reikalus, ne tik paskui save vedanti plačiąsias mases, bet dieną iš dienos užkariaujanti vis naujus darbininkų kadrus, kaip tą neginč jamai rodą paskutiniai Vokietijos ir Austrijos parlamentų rinkimai. Dar megina komunistai save raminti tuomi, kad Europos pirmaeilių valstybių socialdemokratija gyvenanti dabartiniu laiku daugiausia sąskaiton to kapitalo, to darbininkų pasitikejimo, kurį ji esanti įgijusi pastarųjų 50 metų begy, vienok, sako, nereikia esą užmiršti, kad socialdemokratija ir iki šiol turi galingą pritraukiamąją jegą".

Dabartiniu laiku Socialdemokratų partija, pasak komunistų, esanti tas rezervuaras, į kurį suplaukia proletarines jegos, galinčios ryt poryt tapti komunistais išnaudotos, jeigu, girdi, tik komunistai moketų protingai surišti savo veikimą su darbininkų kasdieniais interesais, taikant kiekvienai darbo kategorijai tuos interesus atskirai.

Svarbiausias šių dienų komunistų uždavinys esąs— tai kova be pasigailejimo ir visomis priemonemis su socialdemokratija, keliant viešumon, aiskinant masems socialdemokratijos reformistines politikos principų niekingumą. Ypač dabar esą reikalinga tą kova sustiprinti ir paaštrinti ją daug smarkiau, negu kad iki šiol buvusi".

Štai kokius teviškus pamokinimus duoda Maskva savo vaikams, isblaškytiems po visus Europos kampus. Ar tie pamokinimai sustiprins kompartijos narius — šiaudadusius, tenka paabejoti, tuo labiau, kad Vokietijoj, Lenkijoj ir kitur, kaip nusiskundžia Maskva, pasireiškianti tendencija nusilpnejimo kovų prieš socialdemokratus. Toji tendencija esanti ne kas kita, kaip pasekme oportunistinių aiškinimų neva tai atstatomo SSSR ryboše kapitalizmo — iš vienos puses ir kaipo liekana komunistuose socialdemokratinių pažiurų, — iš kitos.

Mes pilnai suprantam komunistų partijos vargus ir tuos sunkumus, kuriuos ji sutiko paemus gyvenimą sukti savaip, ir jai pilnai užjauciam, bet padeti negalim, nes žinom, kad vienas kitas žmogus pasukti gyvenimo ratui yra persilpnas. Mes ir toliau pasiliekam ištikimi darbo žmonių idealui — socializmui, bet podraug matom ir žinom, kad socializmas bus isvystytos gamybos rezultatas ir kad einant prie jo reikia praeiti dar vienas etapas—kapitalizmas.

Suprato tatai, matomai, ir kompartijos vadai, todel emesi gaivint SSSR riboše sudaužytąjį kapitalizmą pacioj jo užuomazgoj. Tiesa, gaivinamas valstybinis kapitalizmas, bet tas juk jo esmes nekeicia, tik skirtumas tame, kad jis labai sunkiai duodasi atgaivinti ir isvystyti, ir kad prie to labai skaudžiai nukencia darbininkai.

Š.. dienų socialistines Rusijos darbininkas-proletaras savo medžiagine bukle negali prilygti Europos demokratinių valstybių darbininkui. Šiandien SSSR darbininko proletaro gyvenimas toks pat skurdus, vargingas, kaip kad buvo caro laikais. Tuo tarpu „proletarų" valstybes naujoji aristokratija gyvenimo patogumais nieku neatsilieka nuo buržuazinių valstybių aristokratijos. Ir kai vieniems prieinama visokios įstaigos, komfortas, liuksura, stalais vyno upes teka, kiti po senovei pasimirkę tyrame vandenely griaužia duonos plutą, avi vyžas, devi skyletą sermegą.

Mes nesame linkę tvirtinti, kad kompartija tycia kamuoja ir pusalkuniais laiko darbininkus. Priežastys to suskurdimo nepaeina nuo jos gerų ar blogų norų. Tos priežastys gludi pačiame gyvenime — visoj visuomenej. Teorijų yra be galo puikių, deimantinių, bet kaip tik suduri jas su pliku gyvenimu, tai tie deimantai kartais pavirsta lavonais dvokiancių raistu.

*) Diskusinis Red.

Statant valstybinį kapitalizmą, keliant ir vystant pramonę, keliant žemės ukio kulturą, šių dienų socialistinej valstybej reikia turėti šimtus tukstančių, o tokioj valstybej, kaip SSSR—milijonus idealių pasišventusių darbo žmonijos labui piliečių. O iš kur juos imsi, jeigu gyvenimas tokių žmonių dar neišauklejo, jeigu visuomene dar vis tebeveisia savanaudes žmogystas? Iš čia ir kyla tie sunkumai, skaudžiai atsiliepianti į pramones gamybą ir jos paki imą, į žemes ukio pro dukciją, į darbininko buvį. Valstyb nes prekių gamybos įmones, suvesdamos savo balansus su deficitu, negali tinkamai aprupinti darbininkų, negali prilyginti jų užmokesnio, reikalingiausiųjų darbininko pragyvenimui produktų indeksui. Neišvystyta pramone nepajegia aprupinti savo išdirbiniais žemes ukio darbininkų reikalavimų, o šie pastarieji neturedami į ką keisti žemes ukio produktus—siaurina sejos plotus, tuo tarpu miestai lieka be duonos. Tiesa, dabar įvesti visur degtines monopoliai ir su jų pagalba skatinami valstiečiai didinti sejos plotus, o darbininkai—intensyviau dirbti. Bet tai juk ir caro laikais degtine buvo vienintele valstiečio ir darbininko paguoda! O kas blogiausia tai, kad eilinis darbininkas pamestas pats savo likimui: — del medžiaginio skurdo nera kam pasiskųsti, nera iš ko laukti užtarimo. Beje, yra „galingos" profesines sąjungos, bet tose sąjungose darbininkas gali laisvai pasiklausyti agitacinių prakalbų, pasiskaityti brošurelių, o apie darbininkų ekonominius reikalus ne žodžio. Kaip fašistinej Lietuvoj, taip lygiai „socialistinej" Rusijoj už ekonominius streikus darbininkus šaudo; pirmojoj—kaipo „revoliucionierius", gi antrojoj—kaipo „kontrevoliucionierius".

Matant visa tai argi stebetina, kad susipratę darbininkai šalinasi komunistų ir plaukia, pasak komunistų, į socialdemokratų rezervuarą. Kitaip ir buti negali: mylinčiam laisvę, susipratusiam Europos darbininkui komunistinej atmosferoj perdaug jau trošku ir jis mato, kad nera reikalo susti paciam savo prakaite ir laukti, kada atskyris žadetoji gulbe iš padanges!

Sąmoningas darbininkas šiandien reikalauja laisves, pilietinių teisių, žmoniško medžiaginio aprupinimo, apsaugos nuo buržuazijos išnaudojimų. Šiuos minimalius reikalavimus darbininkai, eidami su socialdemokratais, jau šiandien gali pasiekti. O toliau, kylant darbininkų susipratimui, augant proletariato politinei jegai, galima bus prieiti ir prie nuodugnių, radikalių visuomenines santvarkos reformų. Žinoma čia eina kalba apie darbininkus tų valstybių, kurios sutvarkytos ar tvarkosi demokratiniais pagrindais.

Lietuvos darbininkams savaime aišku, kad teks dar išlaikyti nelengva kova su įsivyriavusiu Smetoniniu fašizmu, *įgyvendinti demokratinę tvarką* ir tada jau eiti prie radikalių reformų. *Tai kovai Lietuvos darbininkai ir valstiečiai privalo buti kas valandą pasiruošę*

Dar mums reiketų išsiaiškinti, kokią kovos liniją paims po tokių Maskvos teviškų pamokinimų musiškiai komunistai. Kad jie su Lietuvos fašistais nekovojo ir nekovos apie tai kalbeti netenka: juk didžiausias jų „priešas" — socialdemokratai. Bet vis tik žingeidu butų atspeti, kokius jie „naujus" kovos metodus sugalvos pries socialdemokratus? Juk tas jų ikišiolines kovos ginklų bagažas, tur but bus išsemtas, metodai nuvalkioti ir naujus „išradimus", naujus „ginklus" vargu ar be nusilipdys. Išeina, kad komunistai turetų pasitraukti iš pozicijų ir netrukdyti Lietuvos liaudžiai kovoti su fašizmu. O gal jie, kaipo virtę dideliais Lietuvos patriotais, tampriau sugretins dvejas ir sueis į kontaktą su Lietuvos žvalgyba, kad bendromis jegomis sumušus Lietuvos liaudies priešfašistinį frontą? Ateitis parodys.

Lietuvos socialdemokratijai, Lietuvos darbininkams ir valstiečiams, tuos musų gerus „prietelius" ir jų „didvyriškus" žygius itin svarbu įsidemeti. Nors Lietuvoj komunistų jegos visai silpnutes, neskaitlingos, bet kartais ir lašas deguto sutešia visą statinę aliejaus.

P. Šnekutis.

Fašistinėj Lietuvoj.

Saugokities fašistinės žvalgybos provokacijų.

Neprityrusią ir nepratusią prie nelegalių veikimo sąlygų Lietuvos liaudį, fašistine žvalgyba kaip įmanydama pradžioje provokavo, apgaudinejo ir t. t. Bet kaip priežodis sako *rytas už vakarą protingesnis*. Taip ir kovojanti Lietuvos liaudis ir jos veikejai kasdien įgijo daugiau patyrimo ir mokejo užsikonspiruoti laikui begant nelegaliame veikime. Tas žvalgybai ir fašistiniams diktatoriams labai nepatiko ir nepatinka. Užgrobę valdžią, jie mane, kad viskas bus baigta ir jie pagalba cenzuros, karo stovių šeimininkaus amžinai. Bet vargšai apsiriko. Jie siunta iš pykčio, kuomet „Pirmyn" pasiekia visus Lietuvos užkampius ir atidengia liaudžiai jų niekšingus darbus. Jie junta, kad revoliucinis masių bruzdejimas diena dienon auga ir mintis *versti fašistinę diktaturą* kaš kart smarkiau plinta po plačius gyventojų sluoksnius. Tas viskas fašistams nepatinka. Nieko negelbsti ir „tautos vadų" burnojimai ant žvalgybos, kad ji nepajegianti kovoti su masių nusistatymu ir palenkimu jos diktatorių pusen.

Vargše žvalgyba su savo budeliškais agentais... Daugely Lietuvos vietu jie siunta, kai rytais randa išklijotus atsišaukimus ant žvalgybos virsininkų durų ir kad nepajegia nutverti, kas tai padare.

Pasibaige žioplių gadyne. Liaudis pradeda išmokti, kaip kovoti su savo priešais. *Tik kovotojai, dar daugiau disciplinos, konspiracijos, atsargumo ir mes be didelių aukų ištversime kovą iki galui.* Nepasiduokime jokioms provokacijoms, bet priesingai, kiekvieną provokatorių, kurį nutversime savo tarpe, *pasiųskime pas Abraomą sunų lodinti. Be jokio pasigailėjimo provokatoriams mirtis.* Taip tik vedant revoliucinę kovą mes laimesime, nors butų tam statomos ir sunkiausios kliutis.

Šiandien, kuomet jau žvalgybai netaip lengvai vyksta gaudyti žmones, jie galvoja apie naujas provokacijas, platesnio maštabo, kad vel galetų padaryti kruviną pjuti kraste ir nekaltų *žmonių lavonais sustiprinti savo budelišką sostą.* Mums teko patirti iš patikimų šaltinių, kad žvalgybininkams labai sopa galva kaip provokaciją padarius kokią nors stambesnę ir iš provokavus esamas Lietuvoj slaptas priešfašistines kovos organizacijas. Ir po ilgų „protingos" galvos laužymų žvalgyba nutare paskelbti sukilimą, prie *kurio prisidesią ir slaptos organizacijos, o tuomet apiplešti banką, kad*

vel sukilelius, kaipo banditus, butų galima kompromituoti ir žudyti. Sukilimui vieta numatyta *Biržai, Rokiškis arba Joniškis.* Vietos parinktos tycia arčiau pasienių, kad but galima kaltę mesti ant politemigrantų ir įtikinti liaudį, kad jie tikrai yra apgavikai, bankų plešikai ir tam panašiai. Tą provokaciją fašistai mano padaryti rugpiučio pabaigoj.

Draugai! Akyvaizdoj tokių žinių ir tokių fasistines žvalgybos planų, mes turime buti itin atsargus ir visu budrumu stoveti revoliucines kovos sargyboj.

Visiems gali buti aisku, ko fašistai tuomi nori atsiekti. Jie nori išžudyti dar daugiau nekaltų žmonių, *jie nori sudemoralizuoti liaudį, kad dar labiau sustiprinus savo viešpatavimą. Todel, atsargumo ir dar kartą—atsargumo.*

Revoliucine liaudies kova negali buti kokia norins avantiura ar išsišokimu, bet masine ir organizuota kova už *įgyvendinimą demokratiškos santvarkos musų kraste.* Fašistai, kurie jaučia savo galą, nori tą kovą iškrikdyti, išsklaidyti musų eiles ir apšaukti kovotojus banditais, bankų plešikais. Ne, ponai galvažudžiai, tas jums nepavyks. Atejo galas jusų provokacijoms ir liaudis daugiau joms nepasiduos. Greitai ateis galas ir jums patiems. Taigi, jei jus darysit „sukilimus“, žinokit, kad tai bus jusų provokacija ir žmonių neapgausite. Kovojanti liaudis už tas jusų žadamas daryti komedijas *savo atsakomybę nusiima iš anksto.* Kuomet ateis valanda sukilti liaudžiai su ginklu rankose—tai ji sukils ne bankų plesti, *bet amžinai sutriuškinti fašistinę diktaturą ir išvaduoti musų kraštą iš fašistines vergijos.* Taip ir žinokite ponai fašistai. O tu, kovojanti liaudie, buk budri ir atsargi ir ištverminga sunkioje kovoje. Svarbiausia — *nepasiduok jokioms žvalgybos ruošiamoms provokacijoms.*

„Tautiškosios“ kulturos problema.

Lietuvos fašistukai, pasivadinę „tautos vadais“, dideliais „gudragalviais“ ir monopolizavę „valstybinę išmintį“, drožia be atodairos visu frontu, baigdami viešąjį Lietuvos gyvenimą nustumti užpečkin, o kadaise buvusius laisvus piliečius sulenkti ir suvaryti ožio ragan.

Lietuvos politinių partijų veikimas paraližuotas, kulturines organizacijos sunaikintos, darbininkų profesines sąjungos likviduotos; visa Lietuvos spauda papaimta į fašistines karo cenzuros reples; „nenuoramos“ visi ištremti arba sukisti į kalejimus ir t. t. žodžiu, iš visos Lietuvos visuomenes—šių dienų viešame gyvenime figuruoja Smetona, Voldemaras ir K-o, su savo nepailstančais „kulturtregeriais“ iš „Lietuvos Aido“.

Ir štai, šitie nieksai šiandien drįsta viesai kalbeti apie „Lietuvos kulturinį atsigavimą“, apie „spaudos žengimą sparčiais žįngsniais pirmyn“, apie „Lietuvos liaudies kulturejimą“! (L. Aidas Nr. 146).

Yra sakoma, kad skaudžiausia dievų bausme aplanko žmogų, kuomet jam protą atima. Bet mums rodos, kad ne mažesne dievų bausme reikia skaityti ir žmogaus apžlibimą. Juk negali žmogus turedamas akis tycia nematyti to, kas šiandien Lietuvoj dedasi ir ką visi mato. Lietuvos ultra patriotai, varydami spaudą „sparčiais žingsniais pirmyn“, nemato, kad visi Lietuvos laikraščiai—apart „L. Aido“ eina „sparčiai“ *tusčiais puslapiais, o jų redaktoriai už vieną kitą visai nekaltą žodį sedi kalėjimuose!* Tie „kulturtregeriai“ matyt nežino, kad, tariant jų pačių žodžiais, „daug gražaus literaturos darbo padaryto musų kolonijose užsienuose, ypač Amerikoj“, į Lietuvą šiandien *neįsileidžiama, o jei tie spausdiniai kaip nors kontrabandos keliu ir pasiekia Lietuvos aprukusias bakužes, tai tam juk yra „visagale“ žvalgyba, kuri rupestingai spausdinius surenka, o ištroškusius šviesos ir laisvesnio žodžio valstiečius bildina į belanges!* Tie iš „L. Aido“ monelninkai, operuodami musų tautos dainiaus žodžiais, kvietusio „paimti arklą, knygą, lyrą ir eiti Lietuvos keliu“, skelbia, kad tie dideli, pranašingi žodžiai esąs tikras kelias musų sviesiai ateičiai patikrinti, ir, tur but, nemato, kad tam musų tautos dainiui yra paruosta patogi be persedimo kelione į Varnius, jeigu jis tik savo visus kurinius pamegintų gyvais žodžiai pakartoti!

Iš šių kelių trumpų pastabų kiekvienas, kuris nepragere fašistam savo sąžines, kuris tebeturi akis kaktoj, gali matyti, koks Lietuvoj kulturinis atsigavimas, kokia spaudos pirmyneiga, kuomet vienas kitas viesai pasakytas tiesos žodis žiauriausioms priemonemis marinamas, kuomet vakarykščiai „laisvas“ pilietis nakties metu iš kieno nors „malones“ tampa belaisviu. Sunku įsivaizdinti, koks biaurus ir nuo amžių lietuvių tautoj neatmenamas slogutis užgule Lietuvą. Visur, kur tik pažvelgsi, matosi „kulturinio atsigavimo“ vaisiai. Namai, fabrikas, dirbtuve, mokykla ir visa eile kitų didesnių ar mažesnių žmonių susibūrimo centrų *šiandien virto tikrais Judos pasekejų lizdais, gyvųjų prekių rinka. Ten draugas draugą, brolis brolį „tevynes labui“ parduoda budeliams už keletą sidabrinikų!*

Gal pasakysite, kad niekšų visur ir visais laikais yra. Gerai, bet kodel gi tie nieksai skaitomi vienintele valdančiųjų „sosto“ parama ir kodel toks begediskas akiplesiskumas, koks dabar Lietuvoj yra, niekur negirdetas? Išduoda, pavyzdžiui, savo draugą ar brolį budeliams sušaudyti ir ne tik savo šlykščių darbų neslepia, bet dar su pasididžiavimu sako, kad, girdi, „aš dirbu tevynei, esu pasišventęs kovoti su jos priešais“!

Pasišventimas tevynes labui ir kova su jos priešais—dalykas girtinas, bet kodel tų „kovų“ vienintelis akstinas yra tam tikros pinigų sumos reguliariai isduodamos tiems „kovotojams“ ir privilegiruota padetis? Antra vertus, kasgi galų gale tas Lietuvos priešas? Nejaugi tie sugrusti į Varnių lagerį valstiečiai ir darbininkai, kurių dauguma ten sedi vien už nenusiemimą kepures prieš policininką ar šnipą, tai Lietuvos priesai? Nejaugi tie darbininkai ir darbo inteligentai, suguldytieji kalejimuose, kuriems žvalgyba sufabrikavo bylas vien už tai, kad jie kitaip galvoja, negu kad Lietuvos „didvyriai“ nykštukai norętų, yra Lietuvos priešai? Pagaliau tie gimnazijų mokiniai, kurie nustoja tikeję, kad Adomas buvo nulipdytas is molio, kad valdžia nuo Dievo paeina, kurie sako, kad bažnyčiose melstis už Smetoną ir jo latrų kampaniją nereiketų, nes tai Dievo namų teršimas, nejaugi ir jie yra Lietuvos priešai, kad be atodairos brukami į kalejimus?

Ir negalvojančiam aišku, kad jie nera Lietuvos priešai. O jeigu taip, tai sakykite, gerbiamieji ponai, iš „L. Aido“, kur jusų akys ir protas, kad tokius pasibiauretinus apsireiškimus šiandiene toleruojate ir net viešai skelbiate darydami is juodo baltą, vadindami tuos žmonių kankinimus, spaudos persekiojimus Lietuvos kulturiniu atsigavimu, sparčia pirmyneiga?

Ar tai sitokia „naujosios eros“ kultura ir pirmyneiga?

Bet užteks tam kartui. Juk vis viena, *kas sutvertas šliaužioti, to jokiais argumentais neįtikinsi skraidyti.* Visokiems šliužams dabartinej apsiniaukusioj Lietuvoj sočios linksmios dienos. Gali sau šliaužiodami garbinti Smetonos „aukštąjį sostą“, gali tyčiotis ir juoktis iš liaudies vargų. Vienok teneužmiršta, kad *tikrai juokiasi tas, kuris juokiasi paskutinis.*

Alfa.

Iš musų universiteto.

Lietuvių tauta deda labai daug vilčių į musų jaunąją kartą ir ypač į studentiją. Universiteto išlaikymui iš liaudies surinktų skatikų metams skiriama apie 5 milionus litų. Bet kur eina šiandien musu universitetas? Ar pateisina jis tas musų krašto viltis? Ar stovi jis aukštojo mokslo prideramai įstaigai savo vietoj? Nesistebek skaitytojau, jei į situos pastatytus klausimus atsakysime neigiamai. Tiesa, juk tai labai liudna, kad aukštojo mokslo įstaiga neatsako savo uždaviniams, bet nieko nepadarysi, jei musų politinio gyvenimo sąlygos tą įstaigą į tokią tragingą padetį stato.

Nesenai laikraščiuose buvo rasyta, kad fašistine vyriausybe naikina universiteto autonomiją. Atemimas universitetui autonomijos, reiškia trukdymą rimto mokslo darbo. Fašistai daro tai todel, kad jie nori paimti jaunuomenes auklejimą į savo rankas, pašalinant pažangesnius profesorius ir uždarant visas jiems nepalankias studentų organizacijas, kurios ekzistuoja universiteto sienose. Jie kaipo padeties viespačiai visa tai šiandien puikiai vykdo.

Kaip teko patirti, iš universiteto pašalinamas prof. Čepinskas, buvęs svietimo ministeris. Nesurasdami jo pašalinimui jokių motyvų, fašistai daro žygių, kad panaikinti jo vadovaujamą katedrą ir tuomet nebus jam kas veikti. Gera reforma. Vienas iš žymiausių Lietuvos mokslininkų fizikos srity tures apleisti universiteto sienas ir, pasak laikraščių, išvažiuoti užsienin kur yra kviečiamas Švedijon. Negana tų „tautiškų" reformų, fašistai butinai dar nori paversti universitetą šnipų įstaiga. Išpletę šnipinejimo tinklą visoj Lietuvoj, neaplenke ir universiteto. Šiandien universitete niekam nepaslaptis, kad studentų tautininkų korporacijos „Neo-Litunia" visi nariai yra žvalgybos apmokamais agentais ir teikia žinias žvalgybai iš studentų ir tų įstaigų, kuriose jie tarnauja. Kadangi budami korporacijos nariais jie negali suuosti nieko is kitų organizacijų, tai per asmenines pažintis, stengiasi verbuoti žvalgybon ir kitų organizacijų narius, arba bent bepartyvius studentus. Panaudojant labai skurdžią studentijos padetį, daug ką iš naivių studentų jiems pavyko padaryti apmokamais žvalgybos agentais. Tas žvalgybos tinklas studentijos tarpe ant tiek išsiplete, kad vienas korporantas per savo žioplumą vienam studentui pareiške, jog *apie 30 proc. visų studentų tarnauja žvalgyboj*. Nuošimtis visai „tautiškas". *30 iš 100, musų „ateities žiedų", apmokami žvalgybos agentai.* Ar negarbe Lietuvos universitetui? Juk šitokio skaičiaus žvalgybininkų, kaip kad turi musų universitetas, tur but, pasauly neturi ne vienas kitas universitetas. Fašistai už Kauno universitetą gali paimti net tam tikros rušies premiją. Visa tai atrodytų labai juokingai, jeigu del to verkti nereiketų. Ko mes galime laukti iš to nuošimčio studentijos ateity, jeigu jie šiandien už kelis litus parduoda savo kolegas. Juk tai bus ne inteligentai, bet *paprasti škurnikai* su užnuodytomis sielomis pačioj jaunatvej. Iš jų iseis profesionalus žvalgybininkai, kurie tais nuodais apkres ir visą priaugančią musų kartą. Todel studentija, kuriai rupi rimtas mokslo ir visuomenes darbas, kuris galimas dirbti tik laisvo gyvenimo sąlygose, privalo visais budais kovoti ne tik pries fašistinę sistemą, nuodijančią musų jaunimą, bet ir pries tuos studentus, kurie, vadindami save inteligentais, randa galimu buti apmokamais žvalgybos agentais. Musų pareiga boikotuoti visur studentus-žvalgybininkus ir skelbti jų pavardes viešai, nurodant fakultetą ir semestrą.

Studiozas.

Lietuviškosios inteligentijos susmukimas.

(Laiškas iš Kauno).

Nustebs ne vienas skaitytojas iš taip vadinamų „inteligentiškų" sferų, kuomet jis paskaitys šio straipsnio antgalvį. Bet mes paprašytumem truputelį kantrybes ir „tautiškų" nervų stiprumo, tuomet gal bus viskas tvarkoj.

Jau ne nuo siandien, tekdavo išgirsti nusiskundimų apie taip vadinamą musų „inteligentiją". Butinai inteligentiją kabutese, nes inteligentijos be kabučių, mes kaip ir neturime. Nusiskundimų gan liudnų ir pesimistiškų. Daug kas kalbedavo ir tebekalba apie lietuviškos inteligentijos sulepšejimą, ištižimą, neveiklumą, bespalviškumą bei slaudadušiškumą. Paskutiniu laiku tos šnektos buvo surinktos ir išleistos atskirose brošiurose, kuriose meginama net visų tų blogumų priežastis nurodyti. Žinoma, tie visi užmetimai, daug kam is vadinančių save inteligentais nepatikdavo is iššaukdavo „tautišką" nepasitenkinimo jausmą. Ta „inteligentiškoji" idilija taip ir tęsesi, kol pats gyvenimas parode visoj nuogumoj musiškos inteligentijos galutiną supavimą. O gyvenimas jį labai aiskiai parode, apgaubus Lietuvą fašistiniam režimui ir įšejus viešajin lietuviskan gyveniman politiškiems banditams. Prieš apkruvintą liaudies krauju, politinių banditų kumštį, netik bepartyve bet ir dalis pažangiosios inteligentijos, kurios lupose lig tol skambejo gražus obalsiai ir pasiryžimai — nulenke savo „mokytas" galvas. Kai kurie iš tokių „inteligentų" nepasitenkino galvų nulenkimų, bet dargi pradejo apnuogintam ir kruvinam fašistų diktaturos kumščiui giedoti himnus, garbinti ir šliaužioti prieš jį.

Įrodymui keletas faktų. Padetis, kokioj šiandien randesi vidujinis musų krašto gyvenimas, aiški kiekvienam. Ką Lietuvos liaudis per devynis taip vadinamos savo nepriklausomybes metus sunkiausiais vargais kure—tam viskam fašistiniai budeliai pastate kryžių. Jie apipleše ir tebeplešia Lietuvos liaudį *politiniai, kulturiniai, ekonominiai* ir apdovanojo musų kraštą is Smetoniškos Dievo malones kalejimais, žiauriausiu karo stoviu, cenzura, šnipais ir provokatoriais. Žodžiu sudare sąlygas ir dirvą įvairios rušies spekuliacijai, pasmerkdami musų kraštą pražučiai. Visa tai aišku kiekvienam sąmoningam piliečiui. Bet ar tas buvo ir ar yra aišku musų inteligentijai? Ne. Jie ažuot kovoti prieš visą tą fašistinę valdymo sistemą, padeda jai įsigaleti.

Pirmiausiai paimkime musų profesurą t. y. svarbiausią inteligentijos dalį, kurios rankose musų jaunuomenes auklejimas ir kulturinio gyvenimo ateitis. Jeigu dar po perversmo dalis profesorių buvo įteikę fašistinei vyriausybei profesorišką „protesto memorandumą" — tai jau ant rytojaus po įteikimo to memorandumo, kai-kurie pabugę banditų grumojimo nuejo ir atšauke savo parašus. O tarpe atšaukusių savo parašus buvo ir tokie profesoriai kaip M. Biržišką ir A. Janulaitis, kadaise pažangus žmones.

Šiandien gi, kuomet fašistiniai-banditai prisidengę patriotizmo skraiste, griauna musų universitetą, atimdami iš jo autonomines teises, kuomet skiria šnipams ir politinio banditizmo pletojimui milionus litų, tuo tarpu kai *švietimo išlaidas mažina — musų profesoriai tyli.*

Dar daugiau, jie ne tik tyli, bet dalis jų tuos reiškinius toleruoja. O jeigu dar prie to pridesime, kaip prof. Jonas Šliupas užsikabinęs „Gedymino" ordeną, rašo ilgiausius straipsnius fašistiniam „Lietuvos Aide" apie „kietą" valdžią, kaip Vilniui vaduoti sąjungos pirmininkas prof. M. Biržiska pasidaro fašistines

valdžios agentų Voldemaro siunčiamas važineja Lenkijon šnipinejimo tikslais, kad suuosti ką nors apie politemigrantus ir kaip Vyriausiąs Tribunolas, kuriame randasi ir tokie prof. kaip Janulaitis išaiškina, kad Lietuvos budelis Smetona atstoja Seimą—tai mes tiesiog ir nežinosime, kaip pavadinti tokius inteligentus. Juk tai yra ne inteligentai, bet dalyviai fašistinio smurto ir visų niekšybių.

Dabar pažiurekim į musų rašytojus. Šitie žmones, tai tiesiog pasigailejimo verti sutverimai. Kiek jie yra išlieję ašarų del skurdžios musų knygos padeties, kiek jie verke del kulturinio musų krašto susmukimo ir atsilikimo, del to. kad niekas neskaito knygų, nesirupina ir nesidomi kulturiniu ir literaturiniu Lietuvos gyvenimu. Bet siandien mes matome, kad tos jų ašaros buvo krokodiliškomis ašaromis. Vos išlindo kruvinasis fašistų kumštis, tuoj musų gerbiamųjų rasytojų didžiuma pakeite kailį. Jie tarytum visiškai pamiršo, kad šiandien Lietuvoj siaučia aršiausia karo cenzura, kuri pastojo kelią lietuviškai knygai, ir papiove musų spaudą. Jie taip pat pamiršo, kad fašistai išnaikino labai daug kulturinių organizacijų, pašalino iš mokyklų ir bibliotekų „Kulturos“ b-ves leidinius ir t. t. Musų rašytojai tai pamiršę virto fašistais.

Pirmutinis doc. Balys Sruoga iš liaudininko pasidare fašistu ir nuejo redaguoti „Lietuvį“, veliau „Lietuvos Aidą“ t. y. tuos laikraščius, kurie ideologiniai visomis keturiomis palaiko dabartinę valdymo sistemą. Sruogą paseke ir kiti musų rašytojai. Vienuolis Zukauskas, kadaise buvęs pažangiu demokratu, paskutiniu savo raštų tomu užgiedojo:

„Linksminkis dangau linksmink dušią mano,
Jog tarp šventųjų atradau Antaną“.

Gi Binkis, Gricius, Petrenas, demokratijos laikais bolševikuojantieji rašytojai, revoliucionieriai — siandien virto smulkiais fašistukais. Bet jie gudresni. Jie šiandien pasislepę po pseudominais, kad griuvus fašizmui vel galetų pasigirti savo pažangumu.

Na apie kitus musų inteligentus, kaip tai mokytojai, negali buti ir kalbos. Bent 70 proc. iš jų, su valdžios pasikeitimu stengiasi tuč tuojau iš vienos mokytojų sąjungos įstoti į kitą Šiandien madoj spekuliavimas dr. Basanavičiaus vardu. Fašistai prisidengę to garbingo žmogaus vardu, skuba kurti fašistinę mokytojų sąjungą. Žinoma, pasisekimo ji turi. Lietuvių katalikų mokytojų sąjunga ir profesine mokytojų sąjunga, sparciai mažeja. Jų sąskaiton iki tam tikro laiko, beabejo, augs fašistine mokytojų sąjunga.

Apie kitus inteligentus šį kartą nekalbesime, bet pasistengsime padaryti kelias išvadas iš to kas aukščiau buvo pasakyta.

Iš aukščiau privestų labai liudnų faktų, kurie liudija, apie lietuviškos inteligentijos susmukimą, supuvimą ir šiaudadušiškumą, matome kodel ji užsitarnauja liaudies pasmerkimo. Liaudis, gali dovanoti ir dovanoja inteligentijai blogus žingsnius, klaidingus darbus, bet ji jokių budu negali dovanoti ir niekad nedovanos pardavikiškų žingsnių tiems, kurie pretenduoja į jos vadus į kulturinio gyvenimo atstovus. Ji negali dovanoti ir aukščiau minetiems „inteligentams“ tokių jų žingsnių, kuriais pastojamas kovos kelias į sviesesnę ateitį. Tiesa, dabar jau dalis iš minetos inteligentijos atližo nuo fašistų skelbiamos naujos eros. Bet tik atližo.

Prieš rašant šį laišką, sutinku Laisves Alejoj vieną liberalą buvusi politiką ir užvedam kalbą apie dabartinę padetį. Žmogus nusiskundžia, dejuoja, kad esą labai blogai, bet kuomet jo paklausiu, kaip reikia to blogumo atsikratyti — tai jis atsako, kad girdi ir pats nežinąs. Jis esąs dabar savy užsidaręs ir tą Lietuvos tragediją pergyvenąs labiau negu kiti, kurie kovoją prieš fašistų diktaturą. O tokių „pergyvenančių“, užsidarius budistiskoj Nirvanoj, teko sutikti labai daug. Bet, kas iš tokio „pergyvenimo“? Ar tuo mes numesime, kada nors tą fašistinį jungą? Žinoma ne! Inteligentų, dorų ir tikrų inteligentų pareiga stoti prieš fašistines kovos priesaky ir padeti liaudžiai laimeti sunkią kovą. Klysta tie ponai, kurie mano, kad liaudis žliba ir nemato, kaip tie, kurie vadinasi jos draugais, jai šiandien padeda. Jei norima iš to inteligentiško susmukimo išeiti, jei norima, kad suklestetų ir atgimtų musų atsilikęs kraštas kulturiškai ir ekonomiškai — tai visų tų pareiga, kurie vadina save inteligentais stoti į priešfašistinę kovą ir padeti visomis galimomis priemonemis liaudžiai sutriuškinti fašistinę diktaturą ir nuvalyti kelią šviesesnei musų krašto ateičiai.

Nes tik laisvoji liaudis yra musų krašto kulturos ir gyvenimo pagrindu bei vieninteliu kurybos veiksniu.

P. J.

2. VIII

Rasputiniškomis pėdomis.

(Laiškas iš Kauno).

Musų diktatoreliai, kadaise buvę tokiais pat kaimo Jurgiais, kaip ir visa lietuviskoji šviesuomene, — smurto ir ginklo pagalba sudarę patogias sau politines sąlygas ir trąšią dirvą įvairioms niekšybems, pradejo patys pamegdžiodi ir eiti Rasputiniskos carų Rusijos pedomis. Kad politiniu banditizmu ir režimu šiandienine Lietuva prašoksta juodasimtiškąją Rusiją, apie tai ir kalbeti netenka, nes tai aišku kiekvienam, kas anais laikais gyveno ir dirbo. Bet to dar negana. Tame supuvusiame, kopijuotame režime, jie nori vaidinti rusišku karalių bei kunigaikščių rolę kasdieniame gyvenime.

Kauno visuomene labai nustebo, kuomet „prezidentas“ Antanas su Antaniene, susidarę girtų karininkų „karališką svitą“, pradejo raiti jodineti po Kauną ir jo apylinkes. Mat, „garbe“ mužikiškai Lietuvai, kad taip vadinamas „Tautos vadas“ „visagalis“ Smetona, užkeltas ant žirgo jodineti mokosi, lydimas girtų karininkų.

Nuo Antano, žinoma, nenori atsilikti ir Augustinas Voldemaras. Bet nelaimei—per mažas, kad galetų nusedeti ant kokio nors žirgo. Nepajegia jo apžergti. Na, kad priduoti savo politinei asmenybei kunigaikštiškų antspalvį, jis pradejo ieškoti kitų priemonių. O tos priemones,—tai jau tikrai daro jį karališku fašistų akyvaizdoj.

Voldemaras užvede naują romaną. Vieni del to Kaune piktinasi, o kiti leipsta iš juoko, bet faktas lieka faktu. Juk cia, rodos, nieko tokio stebetino, bet kadangi tas Augustino romanas ankštai surištas su valstybiniais Lietuvos reikalais ir tautiškuoju menu, jis yra vertas, kad apie jį ir platesne visuomene žinotų. Juk, kaip minejau, tai menkniekis, kad koks norins žmogus gyvena romaną. Musų Augustinas taip pat vyras, tai kodel jam negyventi romano. Bet romanas romanui nelygus. Štai kame gludi visos paslaptys. O pono Augustino romanas kaip tik ir „skiriasi“ nuo „mirtingųjų“ žmonių romanų.

Kauno Valstybes teatro aktoriai nuo birželio menesio pradžios pradejo tarpusavy meniškai žvairotis ir kukždetis apie talentingos musų aktores p. Kurmytes familiariškumą su fasistiniu diktatorium. Žinoma, menininkai yra labai pavydus žmones ir pastebeję ką nors „originalesnio“ pas savo kolegas, tuoj neiškenčia. Bet šiuo atveju jiems buvo ir sunku kenteti, kuomet darant teatre repeticijas p. Kurmyte prieina prie telefono ir skambina: „Prašau man Ministerį pirmininką“. Visi artistai ziuri, kas bus toliau. O toliau gražus arti-

stes balselis pradeda varginti telefoną: „Na, Augustinai, kaip jauties? Kas pas tavęs gero?—Užeiti?—Gerai, pasistengsiu". Girdedami tai aktoriai tiesiog siunta, kad iš p. Ministerio pirmininko jų akyvaizdoj pasidare Augustinukas, kuris dargi „rendevu" jų kolegei skiria.

Suk juos šunes tuos ministeriškus pasimatymus, bet kam jie rišami su tautiškuoju menu. O štai, kaip jie buvo surišti. Visi gerai žinojo, kad teatro direktorius p. Sutkus, kuris įvede musų teatre discipliną ir jį sutvarke, buvo p Kurmytes nemalonej. Ji nenorejo pasiduoti bendriems teatro nuostatams ir su įgimtu moterišku kerštingumu pradejo kerštauti ant p. Sutkaus. Bet pradžioje viskas taip slinko. Tik kuomet p. Kurmyte pradejo varginti telefoną ir dalintis meiliais žodeliais su Ministeriu pirmininku — teatre įvyko atmainos. Vienas iš geriausių teatro žinovų ir menininkų Lietuvoj p. Sutkus — išleke iš teatro. Jo vieton paskirtas, niekuo toj srity neatsižymejęs žinomas musų rašytojas Jurgis Savickas. Pradžioj tokiomis netiketomis atmainomis musų teatre visi stebejosi ir vieni kitų klausinejo—kame dalykas. Bet kuomet sužinojo, kad ir čia įsimaiše diktatoriškoji Veldemaro ranka paskatinta p. Kurmytes—visi nutilo. Mat, jeigu jau „nauja tautiška era", tai jį turi pasireikšti visur. Dabar artistai kalba, kad jeigu Voldemaras ilgiau paviešpataus ir „globos" musų teatrą, tai galima laukti, kad ir p. Kurmyte kada nors užims teatro direktoriaus vietą.

Nuo teatro, romanas eina ir toliau. Voldemaras dažnai pasikviečia p. Kurmytę į savo kabinetą svarbesniems „valstybes reikalams" aptarti. O taria juos gan ilgai.

Liepos men., laikapa skirtų interesantams valandų, pas Ministerį pirmininką laukiamajam kambary prisirinko daug interesantų. Jų tarpe ir keletas karininkų bei šiaip diplomatų. Visi nekantraudami laukia. Laukia valandą, pusantros... Interesantams paskirtas laikas baigias. Netekęs kantrybes vienas iš interesantų klausia ministerio kurjerį, kas ten taip ilgai sedi. Ištikimas kurjeris su patenkinta šypsena veide atsako: — „Jo ekselencija p. Ministeris užimtas svarbiais valstybes reikalais".

Tik ištarus kurjeriui tuos žodžius, prasiveria kabineto durys ir interesantai, manydami, kad, tur but, pamatys išeinant kokį norins užsienių diplomatą, konferavusį su Voldemaru svarbiais valstybes reikalais, — didžiausiam nustebimui pamate išeinančią raudoną, kaip putino žiedą, p. Kurmytę. Taip ir išejo aikšten „svarbus valstybes reikalai". Jau daug teko savo akimis tų „štukų" matyti interesantams, nekartą laukiant eiles pas ministerį pirmininką. Tos scenos įgriso dargi Voldemaro ištikimiems fašistiniams karininkams. Jau ir tie pamažu pradeda pries jį niurneti ir keiktis. Bet ar gali puodai katilą vainuoti, kuomet abieji suodžiai. Rasputinijada visas fašistiškas virsunes vienadai turi apglebusi. Žinoma, fašistai maudysis joj tol, kol sulauks ir rasputiniško galo. O jis, tur but, jau ne taip toli, nes Voldemaras turi sau paruošęs auto, kad laikui atejus speti nuvažiuoti iki jam specialiai paruošto orlaivio pasprukti užsienin. Matyt, kad „Tautos vadai" jaučia kas kart besiartinančią audrą, bet jie labai klysta, jeigu mano nuo likimo orlaiviais išbegti. But geriau, jeigu jie sau iš anksto pasiruoštų mirties marškinius.

X. Z.

28—VII.

Kaip Lietuvos fašistai rupinasi valstiečių reikalais.

Pastaruoju laiku audros ir viesulai praūždami Lietuvos pažemiu sugriove daugely vietų piliečiams trobesius. Perkunija ir gaisrai sunaikino daugybę namų, nušluodami valstiečių turtą, paversdami gyventojus visiškais ubagais. Čia, rodos, ir kalbos negali buti apie tai, kad suvargęs mažažemis ar vidutinis ukininkas, kurio viso gyvenimo triusas paverstas pelenais, galetų atsistoti ant kojų be pašalines paramos. Bet fasistams, tiems vadinamiems „tautos vadams", Lietuvos gyventojų vargai nerupi.

Štai char.kteringas pavyzdys. Aprupinimui nukentejusių nuo audrų ir gaisrų valstiečių šiomis dienomis Žemes Ukio ministeris Aleksa išleido miškų uredams sekančio turinio įsakymą: „Nukentejusieji gyventojai nuo viesulų ir gaisrų, jeigu panores *pirkti* miško medžiagos, leidžiama pardavineti sausuolius, išvirtelius ir vejalaužius. Jei neatsirastų sausuolių, tuomet skelbti viešą pardavimą žaliam miškui iš sąmatinių likučių.

„Ukininkai ar šiaip piliečiai, įrodymui, kad tikrai yra nukentėję, turi pristatyti valsčiaus valdybos bei apskrities agronomo liudymą. Pinigus už perkamą mišką turi sumoketi bendra tvarka".

Tai va kokias neišpasakytai „aukštas malones" teikia „jo didenybe" Smetona per savo ministerius audrų sunaikintiems ir padegeliams valstiečiams,—atstatymui sunaikintų trobesių leidžia Lietuvos valstiečiams iš Lietuvos miškų už nuosavus pinigus *pirkti* medžiagą! Argi tai ne „aukšta malone": ne tik sausuolius ir išvirtelius, bet ir žalią mišką leidžia valstiečiams pirktis! Abejones buti negali. Juk, paprastai, visi Lietuvos gerieji miškai spekuliantų kertami ir gabenami užsienin, o valstiečiams trobesių lipdymui skiriamas *molis*—geriausiu atveju — sausuoliai ir išvirteliai puvesiai! Nera ką sakyti, „jo didenybes" „malone" net labai „auksta", tik dabar visas klausimas tame, iš kur valstietis gaus pinigų miškui pirkti, nekalbant jau apie kitas trobesių pastatymo išlaidas, nes, kaip žinoma, valstiečiai ne tik mažažemiai, bet ir vidutiniai uk., pinigų atsargos neturi, o ypač vasaros metu. Vienok musų „tautos vadams" tas nerupi, jiems viso pakankamai: ir rumus puikius turi, ir pinigų užsienių bankuose prisikrove ir automobiliais moderniškais važinejasi, ir visą eilę kitokių „prašmatnių" „svieto marnasčių" sau prisigrobstę turi. Jiems bepigu tyčiotis is musų nelaimių. Mes, valstiečiai, juk visa tai matom ir žinom: — kasdiena tie ponai rengia balius, už „tautos vienybę" vynas ir brangus gerimai per stalus upeliais teka, o nuo girtavimo apdują „tautos vadų" smegenys apie krašto gyventojų vargus negalvoja. Pinigus iš musų lupa įvairių mokesčių pavidale ir juos be atodairos svaido įvairiems „ponų" ir „ponių" pasismaginimams, o valstietis dieną naktį dirbdamas, ištikus nelaimei—lieka alkanas ir be pastoges: jam nera iš kur gauti paramos Vieton to, kad nuo audrų ir gaisrų nukentejusius aprupinti statybos medžiaga ir piniginemis pašalpomis, kaip kad tokiuose atsitikimuose kitose valstybese daroma, musų „tautos vadai" malonejo leisti valstiečiams pirktis už pinigus sausuolius, išvirtelius — puvesius ir net žalius medžius O kuris neturi pinigų miško pirkimui ir trobesių pasistatymui, tai tas gali sau ramiai su savo seimyna po dangaus skliautu gyventi!

Vargas mums, Lietuvos valstiečiams, beda bedą veja ir nebeišmanai žmogus ne kaip begyventi. Pastarųjų dienų lietus ir šaltas oras įvare didelio susirupinimo. O kartais užeinančios smarkios audros visiškai sunaikino dideliu vargu auginamus pasėlius. Siautusios audros Suvalkijoj pridare šimtus tukstančių litų nuostolių. Nesenai vel Šiaulių apskrity siautusi audra, vien tik Joniškio apylinkej, sunaikino tukstančius hektarų pasėlių. Kiek mažesnes audros aplanke beveik visą Lietuvą.

Del menko derliaus ir neužsitikrinimo, ar ir tas pats

bus galima nuo laukų nuimti, jau dabar javų kainos smarkiai pakilo. Spekuliantai-pirkliai, kurie turi prisipylę javų aruodus, džiaugiasi, kad gales iš žmonių nelaimes pasipelnyti, bet ukininkams, o ypač mažiesiems, tiesiog nera jokios iseities Valdžia jokios pagalbos neduoda, žmonių vargais nesirupina. „Jo didenybe" Smetona su savo ministeriais ir „aukštaisiais" valdininkais isvažiavo į korortus vasaroti, tikriau pasakius— išsipagirioti. Mat, „gudriosios" galvos jiems skauda ne del valstiečių nelaimių, bet iš po visos eiles linksmųjų naktų! Tiesa, „malonejo" paskirti komisijas del surašinejimo nuostolių. Bet iš tų „surašinejimų" tai mes gerai žinom, kad naudos buna tik tiek, ką komisijoms musų pinigais apmoka dienpinigius ir kelionės išlaidas.

Ne veltui sakoma, kad alkani sotiems—ne broliai. Taip ir yra.

Man rodos, kad musų „tautos vadai" bus jau gana nutukę valstiečių prakaitu, todel laikas jau butų pasiųsti jiems giltinę.

Ukininkas.

Kuo mes juos apdovanosime?

Prasidejus ginkluotoms kovoms už Lietuvos nepriklausomybę iš visų kaimų ir miestelių ejo buriai savanorių į kovotojų eiles. Ėjo bežemiai ir mažažemiai valstiečiai, ejo miestų darbininkai ir vargingoji inteligentija. Visi einantieji suprato tevynes gynimo reikalą, jai pasiaukavo, tikedami iškovoti savo kraštui laisvę ir gerovę. Daug tukstančių savanorių kovų lauke žuvo arba neteko sveikatos... Kokiu budu „tautos vadai" atsilygino su savanoriais, kaip jie išpilde savo pažadus, kaip dauguma savanorių negavo žemes, apie tai rašiau praeitą kartą.

Šiuo kartu noriu parašyti apie „tautos vadų" sugalvotą savanoriams da vieną šlykstybę.

Savanorius, Lietuvos nepriklausomybes kurejus, kurie savo krutine Lietuvos laisvę gyne, kurie savo krauju ispirko is svetimos vergijos tautos teises, kurie savo rupesniu ir pasišventimu state nepriklausomos Lietuvos rumą,—is tų musų karžygių „tautos vadai" nutare pasityčioti: vieton žemes, vieton pasalpos ukiui įsikurti, geresniam inventoriui įsigyti, arba nukentejusius nuo audrų sušelpti, savanorius apsagstė, lyg kokius miesto šunyčius, medaliais! Ar bereikia didesnio apmaudo! O kiek žmonių pinigų tie medaliai kaštavo.

Neimti tų blekučių nebuvo galima, nes tatai reikštų „nepaklusnybę", „pasipriesinimą" „jo didenybei" Smetonai, už ką galetum žmogus atsidurti Varniuose arba kalejime kaipo „tevynes išdavikas". Medalius priemem, bet dabar didelis klausimas—kuo mes, savanoriai, musų „tautos vadus" apdovanosime, kaip mes tiems geradejams atsilyginsime? Patyloms kalbant, visokių sumanymų, visokių projektų yra, tačiau viešai nesinori pareikšti kol dar tos dovanos negatavos, kol visų prie vienos nuomones neprieita. Aš jums apie savo sumanymą rašau, tik kolei kas prašau apie tai niekam nesakyti.

Mudu su kaimynu dar iš pavasario sutarem „tautos vadams" dovanas paruošti. Nors mudu žadetosios žemes ir negavom, bet mano tevo nabašniko darželу pusiau su kaimynu pasisejom kanapių. Tai kai Dievas duos užaugti, is jų išeis gražių virvių. Kaip teko girdet kiti savanoriai irgi tokias pat dovanas „tautos vadams" ruošia. Čia tai bus ne pasityčiojimas iš „tautos vadų", nė taip, kaip kad jie mus, savanorius, su medaliais svieto išjuokai pastate, bet tikras, realus ant jų kaklų kanapinių virvių užveržimas!

Kitokių dovanų „tautos vadai" savo darbais is Lietuvos savanorių neužsitarnavo.

Savanoris bežemis.

„Ukininkų vienybės" suvažiavimas Alytuje.

Šių metų liepos m. 29 d. Alytuje įvyko „Ukininkų vienybes" suvažiavimas. „Vienybininkų" vadai, tikedamesi nepaprasto ukininkų „susidomejimo" suvažiavimu ir laukdami mažiausia 50 tukstančių dalyvių, paskyre suvažiavimui vietą naujojoj rinkoj. Dar prieš suvažiavimą pasklido gandai, kad į Alytų atvažiuos ir suvažiavime dalyvaus „jo didenybe karalius" Smetona. Diena pasitaike labai graži. Šv. Onos atlaidų proga suvažiavo iš apylinkių gana daug žmonių. Visi skubinosi, visi norejo pamatyti „dzyvų neregetų" — Lietuvos „karaliaus" Smetonos.

„Vienybininkų" vadai ir pats „karalius" Smetona, matydami, kad paskirton suvažiavimui vieton renkasi buriai žmonių, neapsakomai džiaugesi ir delnus tryne, garbindami Dievą už suteikimą sauletos dienos. Bet koks didelis buvo „vienybininkų" nusivylimas, kai pamate, kad ukininkai pasižiurejo „dzyvų neregetų" pasikinke arklius ir išsiskubino namo! Mat, valstiečiams čia nebuvo jokie „dzyvai", nes, anot jų, tokių „karalių", sutvertų „valug ožio abrozdo", esą visur pilna...

Ir taip iš lauktųjų 50 tukstančių ukininkų, „vienybes" suvažiavime liko apie porą šimtų žmonių.

Iš kai kurių suvažiavimo dalyvių, nors ir nedrąsių kalbų, paaiškejo, kad Smetonos valdžia visai nesirupina Lietuvos gyventojų reikalais, kad kreditai duodami tik „tautininkams", kad valstiečiai negauna misko kurui, kad surinktų iš žmonių pinigų valdžia netaupo ir t. t. Po to, suvažiavimas „prieme" is anksto paruoštas „vienybininkų" rezoliucijas, kurios, be abejo, bus paskelbtos fašistinej spaudoj, kaipo ženklas neišpasakytai didelio fašistų „laimejimo" Dzukų sostinej.

Suvažiavimas baigesi, kaip paprastai—girtuokliavimu.

Į saulių salę susirinko suvažiavimo dalyviai: Smetona su savo karininkų kampanija, vietos įstaigų viršininkai ir kiti žymesni tuzai—„vienybininkų" vadai ir keletas „ištikimųjų" ukininkų. Prasidejo vakariene ir „taurių linksmybes" bei kleboniškųjų kelimas už „karaliaus" Smetonos, jo žmonos ponios „karalienes", ministerių ir visos eiles kitų sarlatanų „sveikatą". Girtuokliavimas truko iki velyvo vakaro. „Karalius" Smetona ant tiek nusigere, kad pakilęs nuo kedes vos neisvirto iš kojų. Tuomet gretimai sedejusiai poniai prilaikius, puotos dalyviai paeme „karalių" ant rankų ir neste išnešę patupde į automobilį.

Tuo ir baigesi „didysis" Dzukų ukininkų suvažiavimas.

Kasžino Tasrase.

Iš žurnalisto užrašų.

Prieš kelias savaites Kaune paplito gandai, kad grupe karininkų išsiuntinejo fašistiniams kariškiams tam tikrą anketos lapą, prašydami atsakyti į klausimą, ar nesąs jau atejęs laikas Smetoną paskelbti Lietuvos karaliumi „Antanu pirmoju iš Dievo malones". Prie tos karininkų grupes priklausąs ir jos centrine figura: didysis girtuoklis ir visų galų iširimų sergąs generolas Glovackis. Mintis apie „Antaną pirmąjį" pas tokius tipus, kaip Glovackis, pilnai galejo kilti. Mat, visokiems latrams prie karalių sostų prisiplaukus daug

geriau penetis ir tukti. Neperblogiausia Glovackiui ir dabar: nieko nedirba, už „didelius pasižymejimus" gavo generolo činą ir penasi Lietuvos žmonių sąskaiton, šliaužiodamas palei Smetonos „sostą".

Pats Smetona, nors ir be karaliaus vainiko, jaučiasi karaliumi: niekur nevažiuoja be tam tikrų palydovų. Kur tik „jo didenybe" sumano važiuoti, tai policija iš anksto organizuoja is šnipų, išdavikų ir kitokio lietuviško ir nelietuviško mešlo iškilmingus sutikimus, kuriuose Smetona „tautos vadu" skelbiamas. Dabar Palangoje, kur „jo didenybe" Smetona nutupe vasaroti, apie jį šokineja koks 30—40 karininkų. Tos kelios desimtys jaunų žmonių visaip didina jo „garbę": —lydi į maudynes ir iš maudynių, raiti jodineja po apylinkes, naktimis karts nuo karto iškelia girtus debusus. Na, sakykite, ar jis ne karalius?

Kada Smetonai ir Smetonienei užeina noras arkliais pajodineti, kariuomenes dalių vadai bei atskiri karininkai gauna įsakymą „karalių" ir „karalienę" lydeti. Ir taip vieni pasismaginimui jodineja, kiti lydi. Karininkams stambias algas moka kraštas ir reikalauja iš jų darbo ir savo pareigų pildymo; o jie tinginiauja, sudarę „jo didenybes" svitą latrauja, surinktus iš žmonių pinigus žarsto ir smagiai sau žaidžia ten, kur vargas ir skurdas žmonių gyvenimo kiekviename žingsny susukęs lizdą gludi. Bet apie tai Lietuvoj visi tyli. Kituose kraštuose, kur laisva spauda, tokius smetonų ir karininkų elgesius viešai svarstytų ir tinkamai sudraustų, o čia tyla. Pavyzdžiui, šiomis dienomis Latvijoj, vos tik spejo admirolas Keizerlingas nuvažiuoti su karo laivais ir pasveikinti Rygos Jacht klubo sukaktuves, tuojau spauda pakele balsą, kad admirolas bereikalingai degina anglis ir aikvoja tepalą, nors tų tariamųjų nuostolių galejo buti vos kelios desimtys dolerių. Tuo tarpu pas mus, Lietuvoj, šimtais tukstančių žmonių pinigai betiksliai aikvojami ir niekas nedrįsta sakyti ne žodžio, nes spaudai užčiaupta burna, o piliečiai apstatyti šnipukais. Apie visokius musų „viešpačių" debušus visuomene tik pašnabždoms kalba. Garsiai ir viešai baugu ištarti žodis.

Prie progos dar norisi privesti porą pavyzdžių iš musų spaudos gyvenimo, tikriau pasakius, merdejimo dienų.

„Lietuvos Žinios", korespondencijoj is Palangos, pažymejo apie laimingą Smetonos Palangon atvykimą, pridedami gale prierašą, kad Palangoj „spalvotkelnių" skaičius padidejo. Cenzorius šito prierašo nepastebejo, bet jeigu butų ir pastebejęs, juk jis nieko nereiške, bet ant vages kepure dega — karininkai fasistai tuojau paskaite, kad tai esąs kariuomenes įžeidimas ir pradejo redaktorių čiupineti. Svečiai nors ir mandagus, bet kai nekviesti, tai, žinoma, redaktoriui nelabai malonus.

„Rytas" apie tas pačias atostogas berašydamas pažymejo, kad išvažiavo atostogų Prezidentas ir keturi ministeriai, bet ateis „česelis" (laikas), geras oras, kad ir kiti atostogų važiuos. Niekas nieko šituose žodžiuose nepastebejo, bet Lietuvos satrapai suprato ir išaiškino savaip nubausdami vargsą „Rytą" 1.500 litų. Dabar redaktorius, neturejęs kuom sumoketi pabaudos, sedi Kauno sunkiųjų darbų kalėjime.

Europietis pasakytų, kad tai anegdotai, bet pas mus Lietuvoj tikra, gyva dienos faktų tikrenybe. Toji musų tikrenybe kada nors is tikrųjų tures duoti „česelį", kuomet Lietuvos buldogai nuo Smetonos pradedant ir baigiant fašistais bei Smetonienes Rasputinais gaus važiuoti amžiną atostogų...

Taigi, mat, piliete, kaip šlykštu pas mus, Lietuvoj, o tu kol kas, tarytum, kaip ir nematai to dvokiančio dumblyno.

Gul. Plun.

Kaip fašistai sutiko kai kuriuos Vilniaus moksleivius.

Skaitytojai skaite fašistiniam „Lietuvos Aide", kad fašistine vyriausybe labai iškilmingai sutiko lietuviškus Vilniaus skautus. Juos atlanke vyriausiai dabartines valdžios atstovai priešaky su Smetona ir Voldemaru ir savo budeliškomis liaudies krauju suteptomis rankomis sveikino visus atvykusius skautus. Be to, sake karštas kalbas, stiprindami juos dvasioj. Ir, žinoma, kuomet išgirdo iš naivių vaikučių „valio", fašistiniai budeliai laipo iš džiaugsmo, nes jiems „valio" Lietuvoj, išskiriant žvalgybininkus ir latrus karininkus, mažai kas šaukia. Na, o po tos „patriotiškos" komedijos, kad užbovyjus naivus vaikučius, kurių dauguma buvo pirmą kartą atvykę Lietuvon, pavažinejo gelžkeliais, vaišino, aprode gražesnes vietas. Tik visa nelaime, kad „vaišingieji" fašistai Vilniaus skautams neparode ir gražių „tautiškų" kalejimų, kurie pilni yra prigrusti nekaltų žmonių. Tuose kalejimuose Vilniaus skautai butų radę taip pat „vaišingai" priimtus ir besaukiančius fašistams „valio" savo draugus. Gal jiems tada butų kilęs klausimas, kodel vienus atvykusius iš Vilniaus lietuvius moksleivius kiša kalejiman, o kitus „svetingai" priima. O tuomet ir naivlems skautams butų paaiškejęs šlykštus fašistų veidmainingumas ir už jų gražių kalbų besislepiąs budeliškumas.

Štai kame dalykas. Pasibaigus mokslo metams iš Vilniaus N. Lietuvon, be skautų organizacijos, vyko ir kiti moksleiviai pasisvečiuoti pas savo gimines, aplankyti N. Lietuvą. Tie moksleiviai buvo bepartyviai, kaip paprastai moksleiviui pridera. Vienas is jų „prasižengimų" tas, kad jie bendradarbiauja dr. Alseikos leidžiamam kulturiniam laikrašty „Vilniaus Šviesa". Apie tai fašistiniai Vilniaus krasto šnipai praneše iš anksto Lietuvos žvalgybai, kad žinotų, kas ir kaip čia galvoja. Ir štai, kuomet nuvyko Lietuvon du moksleiviai, tuoj buvo arėštuoti ir patalpinti kalejiman. Būtent: *Sčirbinskas ir Cicenas*. Ščirbinską bent kiek palaikę kalejime fašistai paleido ir jis grįžo atgal Vilniun. O Cicenas, kaip tenka patirti, dar ir dabar tebsedi kalėjime. Už ką, kodel, ir pats, tur but, nežino. Greičiausiai už tai, kad jis paraše „Vilniaus Šviesoj" kelius nekaltus beletristinius vaizdelius ir pasirase savo pavardę.

Po to viso ar bereikia didesnio fasistų žveriškumo. Jie klykia, šaukia, kad lenkai persekioja ir sodina Vilniaus lietuvius kalejiman, bet kuomet iš to pat Vilniaus atvyksta N. Lietuvon moskleiviai, kad praleidus atostogas pas savus, taip pat lietuvius, jie kiša juos į kalėjimą. Labai gražus fašistiško „vaisingumo" pavyzdys.

Tai mat kokią reikšmę turi *mokėjimas* ir nemokėjimas kruviniems liaudies budeliams šaukti „valio". Kas moka sušukti jiems „valio" ir nematyti to, kas dedasi aplinkui — tuos ir gelžkeliais pavažinėja ir savo kruviną ranką paduoda ir su muzika pagroja. O kas nemoka — tuos pasodina „tautiškan" kalejiman, kad išmoktų budeliams saukti „valio". Lygiai tas pats, kas pas sonovės laukinius azlatus. Bet jau daug didesnė garbė pakliuti budelių kalejiman, negu prieš juos nusilenkti.

K. T.

Is Smetonos kalejimų.

Mariampoles kalejime sedi viso 84 kaliniai. Jų tarpe politinių apie pusę. Politinių moterų 5. Kai kurios su mažais kudikiais. Politiniai maišomi su kriminalistais.

Maistas. Dienai vienas ir ketvirtis kilo duonos. Rytais kasdien juodos kavos puse litro su 7 gramais cukraus. Pietums kasdien rukštus kopustai su bulvemis. Toje sriuboje buna įpiaustyta mesos, bet tiek, kaip nieko. Penktadieniais vietoj mesos pusantros silkes. Vakarienei visuomet kruštiene. Šeštadieniais ir sekmadieniais krustienę pakeičia zacirkos.

Pasimatymai du kartu į savaitę: trečiadieniais ir penktadieniais.

Liepos pradžioje į Marijampoles kalejimą atgabeno iš Kalvarijos miesto darbininkę Čiuplienę, suimta buk tai už gabenimą laikraščio „Pirmyn". Ji buvo labai smarkiai sumušta. Pirmiausia muše pasienio policija. Paskui perdave Lazdijų žvalgybai. Iš Vilkaviškio laikų, savo žveriškumu pagarsejęs Lazdijų žvalgybininkas *Pozera*, Čiuplienę tiek kankino, kad ją vos gyva atgabeno į Mariampolę. Marijampoleje žvalgyba Čiuplienę į kalejimą negabeno ir neperdave tardytojui, bet dar apie 2 savaites išlaike arešto namuose ir tęse kankinimus. Čiupliene liko be sveikatos. Nuo kankinimų buvo viduriai sutinę. Negalejo valgyti. Liko isgeltus. Ji našle. Paliko ant svetimų rankų du mažu kudikiu.

Kademų laikų budelius demokratine vyriausybe buvo atidavusi teisman. Požera, Vezys, Račys, Astrauskas ir kiti žvalgybininkai už žmonių kankinimus butų atsisedę bent keleriems metams kalejiman. Bet, deja, virto kitaip. Lietuva pateko į paties budelio Smetonos nagus. Kademų laikų budeliai visi paleisti. Didelemis algomis aprupinti ir „Gediminais" pažymeti, jie smaugia žmones dar drąsiau. Kada gi bus galas šitam viskam? *Lietavaite.*

Maletų Šnipai.

1. *Keras Balys*, — žilas senis apie 57 metus, gyvena Ažubaliuose, prie pat miesto. Prie jo trobos yra kryžius. Pats atrodo labai neapsišvietęs kaimietis, vaikšto veik visai nuplyšęs, tankiausiai pilkais drabužiais. Iki pusiaunakčio niekad nebuna namie, ryto metą vel anksti žvalgosi ar neras kur kokių priešfašistinių literaturos pundelių.

2. *Keras Karolis* — jo suaus. Aukštas, apie 18 metų vaikinas. Turi fotografuojamąjį aparatą. Su asmenimis, kurie ateina fotografuotis, elgiasi mandagiai, kalbindamas apie valdžią bei šaulius. Sergekites jo!

3. *Keras Juozas* — taip pat Balio sunus. Buvęs Maletų šaulių burio vadu. Dabar kariuomeneje. Gyvena Panevežy, 4 pest. pulke, 2 kalkosvaldininkų kuopoje.

Turgaus dieną lando visi po didesnius žmonių burius, lyg ko norėdami pirkti. Bukite su jais atsargus.

Be to, Maletuose policija vakarais vaikšto persirengusi civiliais drabužiais. Vaikšto po miestelį noredami šį tą suuosti ir paskui išduoti žvalgybai! Visi saugokitės tų tipų ir nesileiskit su nepažįstamais į jokias politines kalbas. Nes snipai visuomet stengiasi užvesti kalbą su žmonemis apie politiką.

Klajunas.

„Patriotų" darbai.

Maletai. Šiame miestely yra vidurine mokykla' kurios direktorium buvo pažangus žmogus Jonas Urbietis. Po gruodžio men. 17 dienos buvo padarytos jam slaptos pastabos, taciau paliktas vietoje. Lyg atsidekodamas užpalikimą leido vel veikti įvairioms fašistų organizacijoms, kurias prie v. liaudininkų valdžios buvo uždraudęs. Bet tuomi tik padare prisiminimą apie pirmykštį elgesį, už kurį gavo veliau nukenteti.

Ateinantiems 1927—1928 mokslo metams buvo keliamas į Skapiškį direktoriauti, bet ten nuvykęs, kaip jo buvusieji draugai pasakoja, rado kitą direktorių, o pats tapo paliktas Vokiečių kalbos mokytojum. Atėjus Kaledų atostogoms išvažiavo ir jis atostogauti, bet kada sugrįžo, neberado savo vietos jau vien atstatydinimo raštelę, su sąlyga buti pradžios mok. mokytojum. Ateinantiems mokslo metams girdeti, kad gavęs atstatydinimą ir nuo tos vietos. Mat, fašistai pabugo, kad jaunuomenes sielose neišugdytų pažangios dvasios.

Tokių mokytojų yra gan daug, kurie, pašalinti iš mokyklų, klajoja po svetimus kraštus arba puva kalejimuose. Maletai visą pusmetį neturejo vokiečių kalbos mokytojo.

Taigi matote, kaip fašistai kelia svietimą Lietuvos liaudyje! Bet nera ko stebetis! Jie jau patys turi susiskaitę savo karališkąsias dienas, tad, kol dar jų liaudies teismas nepašauke, viešpatauja kaip moka. Na, bet jus, „Lietuvos gelbetojai", kaip kad saketies gruodžio 17 dieną, atsiminkite, kad nerasite tokių liaudies sunų, kuriame kerštas neviešpatautų! Atsiminkite, kad liaudis jus šluos nuo Lietuvos veido be jokio pasigailejimo.

O jus, liaudies sunus, į revoliucinę kovą pries fašizmą, kaip išgirsite pirmuosius suvius, žengte marš!

Klajunas.

Banditai ir galvažudžiai zada duoti Lietuvai laisvę.

Laikraščiai praneša, kad Smetona žada duoti Lietuvai laisvę. Girdi, karo stovį panaikins, o įves sustiprintą apsaugą. Karo cenzurą panaikinsią visiškai, o vaikščioti piliečiai galesią per visą naktį.

Mes esame giliai įsitikinę, kad Smetonos busimos „laisves" niekuo nesiskirs nuo esamų nelaisvių. Diktaturai esant apie kokias laisves galima bekalbeti! Jeigu diktatoriai apie liaudies laisves ima rupintis, matyti, jaučiasi netvirti.

Lietuvos liaudžiai Smetonos malones nereikalingos. Liaudis pati laisves pasiims.

Dar kartą del Kedžio pagrobimo.

„Lietuvos Aidas" savo 148-me Nr sako, kad darant Kedžiui kvotą Kaune kriminales policijos tardymo sekcijos vedejas nemušęs. Įrodymui, kad tiesą sako, „Lietuvos Aidas" deda buk tai paties Kedžio parašytą atatinkamą pareiskimą. Mes nežinome, ar tas pareiškimas paties Kedžio rašytas ir ar rašytas taip pat be prievartos. Juk tautininkų policijoj dirba tokie specai, kad jie viską gal ir moka. Kas buvo jų naguose, tie žino. Pasirodo, kad tardymo sekcijos vedejas Kedžio tardant nekankinęs. Koks nepaprastas to pono mandagumas! Bet jeigu „Lietuvos Aidas" užsimane aiskintis, tai mes paprašysime jo atsakyti dar į sekančius klausimus:

Kur ir kokiu budu Kedį policija sueme? Mes tvirtiname, kad policijos agentai perejo demarkliniją į lenkų valdomą teritoriją 2 kilometru, Kedį užpuole nakties metu išnetyčių ir surištą, užrištą burną, grąsindami prie mažiausio pasipriešinimo nužudyti, pergabeno į Lietuvos pusę.

Ar suemusieji Kedį nemuse? Mes tvirtiname, kad policijos agentai Kedį suėme, jį sumuše ir reikalavo

pasirašyti, kad jis pats savo noru perejo demarklinįją į Lietuvos pusę ir savo noru pasidave.

Pats Kedžio parelškimo turinys, jeigu sutikti, kad jis tikrai Kedžio rasytas, verčia įtarti jame žvalgybos smurto jezujitizmą. *„Tardant mane Kaune kriminalėje policijoje sekcijos vedėjo nabuvau nei muštas, nei elektrizuojamas, nei badu marinamas"*—raso buk tai pats Kedis. Bet mes pastatysime tokiais atvejais visai naturalų klausimą, apart to sekcijos vedejo ar Kedys taip pat nebuvo „nei muštas, nei elektrizuojamas, nei badu marinamas", nei grasinamas?

Biržų apskrity su piliečiu N... žvalgyba va kaip pasielge: tarde mandagiai, nevartojo jokio smurto. Apie tai paprašė to piliečio patvirtinti raštu. Pilietis N... parašė teisybę, kad jokio smurto tardant nevartojo, buvo mandagus ir t. t. Paemę į rankas šį dokumentą žvalgybininkai, kaip žverys, puole nelaimingąjį ir kankino iki nustojimui sąmones. Tegul dabar sis pilietis pasiskųs apie kankinimus — tuojaus žvalgyba užginčys jo paties parasu. Taigi ir del drg. Kedžio jokie žvalgybos aiškinimai neįtikins visuomenes apie nevartojimą smurto. Perdaug jau yra pagarsejusi „tautiška" žvalgyba savo niekšybemis, kad galima bent kiek tiketi jos žodžiais.

Voldemaro agentas Tilžeje.

Liepos mėn. 8 d. atvažiavo is Tilžes miesto laikrodininkas *Banaitis* (gyvena, rodos, Deutschestr.) ir dar antras nepažįstamas asmuo į Passkalven kaimą (nuo Tilžes 5 km.) pas ukininko Banaičio Kristupo tarną Vencką Kazį ir pasisake, kad juodu atvykę nuo *„Lietuvių-vokiečių susivienijimo draugijos"*. Paskui eme Venckaus klausineti:

1) Kaip sužinoti, kur gauti tų raštų, kuriuos gabena į Lietuvą?

2) Ar negaletų jis, Venckus, sužinoti ir jiems pranešti, kas tas knygas į aną pusę „lyberiuoja"?

Į Venckaus klausimą, kam jiems tos žinios reikalingos, atsake, kad Plečkaitis nori subuntavoti žmones prieš valdžią ir ją nuversti. Jis jau turi suorganizavęs 2000 žmonių. Paskui valdytų socialdemokratų partija: išpleštų bankus, o Lietuvą atiduotų lenkams.

Banaitis gyresi, kad nesenai buvęs Kaune ir kai susirinks reikalų, tai vel važiuosiąs atgal. Banaitis sakė Venckui:

Tu tik sužinok ir pranešk man, kas gabena į Lietuvą tuos raštus, tai aš, budamas Kaune, pasirupinsiu tau poplerius grįžti į Lietuvą. Tu parodyk tuos žmones, kurie agituoja, bent gatve einant, tai aš atsistosiu užu namo kerčios ir juos nufotografuosiu, o fotografijas pasiųsiu į Kauną.

Be to, Voldemaro konsulas Karaliaučiuje *Budrys* yra siuntinejęs savo plačiai žinoma agentą *Šipilą* į Tilžę. Reikia manyti, kad Tilžes laikrodininkas Banaitis ir provokatorius Šipila turi artymus rysius.

Šaltona.

Naujasis Žodynas.

Kadangi „Lietuvos Aidas" verkia, aimanuoja, kad šių dienų Lietuvos „Valdovus" laikraštis „Pirmyn" neva tai visaip šmeižiąs, tai mes čia paduodame abeceles tvarkoj sustatytą „Naują Žodyną", kuriame telpa žodžiai, surankioti iš to paties laikrasčio „Pirmyn" su nurodymu, kaip Lietuvos liaudis tuos žodžius aiškina. Todel kreipiame „Lietuvos Aido" ir jo gynamųjų satrapų demesį.

A.

Alfa: Naujojo žodyno pradžiai; laikraščio „Pirmyn" bendradarbis.

Antanas: už degtinę parsidavelių dušių patronas; kai kas jį vadina Smetona, bet apie tai bus žemiau aiškinama.

Augustinas: Lietuviška blake, megsta naktimis pulti miegančius; paliesta—neapsakomai dvokia; labai bijo dinamito ir miltelių „Perkunas", vadina ją taipgi Voldemaru.

Alfonsai: Vyrai, turinti gerą, ponišką išlaikymą ir gyvenanti vien p. Smetonienes lovos reikalams.

Agentas: Žvalgybininkas, parduodąs budeliams Lietuvos nekaltus žmones. Žvalgybininkus reikia siųsti pas Abraomą ant akaus.

Agentas provokatorius: Žvalgybos tarnautojas, įsisprаudęs į politines organizacijas; nuduoda didelį fašistų priešininką ir kaip tik įgauna šiek tiek pasitikejimo ir daugiau sužino iš organizacijos veikimo, viską išduoda žvalgybai. Su jais reikia pasielgti, kaip aukščiau pasakyta.

Agrarinis klausimas: Smetonos projektuojamas žemes klausimas, turįs tikslą atimti ją is naujakurių ir grąžinti dvarininkams.

Alkoholizmas: Lietuvos fašistų įsikunijimo ir viespatavimo dogma.

Ambasadoriai: Voldemaro siunčiami į Vilnių šnipai.

Amfibijos: Šokinejantieji apie Smetonos „aukštąjį sostą" Lietuvos rasytojai ir žurnalistai.

Akordas: Trijų „Lietuvos Aido" redaktorių sutartine giesme fašistų garbei.

Akompanimentas: „Vilniaus Aido" pritarimas fašistinio „Lietuvos Aido" giesmei.

Agitatorius: Prasigeręs studentelis—„tautininkas".

Akula: Ryklys — besotis, edąs surinktus iš Lietuvos darbo žmonių pinigus; vasarą veisiasi Palangoje ir kituose kurortuose.

Amuletai: Pristatytieji prie Lietuvos opozicinių partijų C. Komitetų žvalgybininkai.

Amnestija: Atleidimas nuo užimamųjų vietų „tautos vadų" ir kitų „aukštų" sąšlavų; amnestijos projektą ruošia Lietuvos liaudis.

Alpes: Kalnai, kurie galima butų sudaryti iš sušaudytų fašistais Lietuvoj nekaltų žmonių.

Amunicija: Šaudymui reikmenys, kurių privalo Lietuvos darbininkai ir valstiečiai įsigyti kuo daugiausia kovai su fašizmu.

Anglija: Valstybe, kurios ministeris pirmininkas išvadino Voldemarą provokatorium.

Anketa: Glovackio sugalvotas klausimų lapas del paskelbimo Smetonos Lietuvos karalium.

Apetitas: Besote Kariuomenes teismo gerkle, kuri nori praryti vienu kąsniu 120 Taurages sukilelių.

Apopleksija: mirtis nuo kraujo išsiliejimo smegenyse; gali numirti ne vienas riebus apskrities viršininkas, kai sužinos, kad Smetonos „sostas" sugriuvo.

Areštantas: Busimasis ministerio Musteikio titulas.

Aristokratija: „Geroji" žmonių veisle „iš Dievo malones", į kurią spraudžiasi Smetona su savo palydovais.

Asenizacija: Priemone iškuopti, išvalyti Lietuvą nuo besiveisiančios „aristokratijos".

Astma: Dusulys, smaugiantis Lietuvos visuomenę.

Atmosfera: Lietuvos oras pritvinkęs atnešto iš Italijos dvokiančio fašistinio raugo.

Atrofija: Nykimas Lietuvoj „Ukininkų vienybes", „tautininkų sąjungos" ir „darbo fedaracijos".

Avantiuristai: Lietuvos „aukstieji valdininkai" palaikantį fašizmą del įsigijimo dolerių.

Aviacija: Skraidymo mokslas, priemone „tautos vadams" pasprukti is Lietuvos.

Ambicija: Užsispyrimas is adatos vežimą priskaldyti.

Aleksa: Pasak daktaro Matulaičio, buvęs caro Rusijos žvalgybininkas; dabar, Lietuvos fašistines valdžios, ministeris žemes ukio reikalams.

Angarietis: Dirigentas Lietuvos komunistų ir fašistų dueto.

Ašaros: Fašistų viešpatavimo vaisius, Lietuvos vargdienių paguoda.

Ateitis: „Tautos vadų" baimes šaltinis; darbininkų viltis.

Antena: Radio bangoms gaudyti ant stogo pastatytas tinklas; per jį į Lietuvos valstiečio triobą spraudžiasi is Kauno siunčiamos pasmirdusios žuvys.

B.

Baronas: Lietuviškai-avinas, buvęs fašistų teisingumo ministeris; jį, kurie pažįsta, vadina Šilingu.

Bolševikai: Senai isnykusi politine partija; dabar panaši yra komunistų.

Buldogai: tam tikros veisles gana pikti šunes; sukergti su kiaulemis duoda ypatingą jorkširų veislę. Toji veisle pastaraisiais metais Lietuvoj gana pasekmingai kultiviruojama; jorkširus galima matyti, žiemos metų visose ministerijose ir geresniuose Kauno restoranuose, o vasarą—Palangoje ir kituose kurortuose.

Budelis: Tas, kuris įsako sušaudyti arba numarinti kalejime sau nepatinkamus žmones. Amatas gana pelningas — dabar Lietuvoj tuo amatu verčiasi „tautos vadai".

Bistras: Lietuviškai—greitakojis: per vieną naktį apibego Europą ir niekur neradęs užtarimo vel grįžo Lietuvon ir pradejo akciją prieš šiaulišką „Kulturą"; matyt, nori gauti „Gedimino" ordeną.

Binkys: Buvęs Papilio „karštas revoliucionierius"; dabar skaitosi viską išrašiusiu poetu; paskutines savo susmukusios sielos difirambas užgiedojo fašistams.

Bacile: Žemiausios rušies fašistines veisles gyvis, mintąs Lietuvos valstiečių krauju.

Baubas: Kai kurių Lietuvos politikų išpustas karo pavojus, su tikslu įsispraustí valdžion.

Bagažas: „Tautos vadų" valstybines išmintes skrynia; Europoj į tokią skrynią gatvių valytojai pila sąšlavas.

Banditai: Užpuolikai, patiltes „didvyriai". Pirmasis tų „didvyrių" darbas buvo užpuolimas Lietuvos Valdžios ir Seimo naktį 17 gruodžio 1926 m., o dabar jie puldineja naktimis Lietuvos ramius gyventojus; megsta vadintis „tautos vadais" ir labai nekenčia savo tikrojo „patiltes didvyrių" vardo.

Bankrotas: Voldemaro vedamosios Lietuvos užsienių politikos rezultatas.

Beduonis: Šių dienų Lietuvos bežemis ir mažažemis valstietis, kurio medžiaginiais reikalais Lietuvos valdžia, su „tautos vadais" priešaky, visai nesirupina.

Beletristika: Vaižgantas—Tumas nori, kad tokiu vardu vadintų jo „Normanto vežius".

Boksas: Kumščių sportas; lietuviškosios žvalgybos politinių suimtųjų tardymo priemone.

Bombos: Vieninteliai argumentai, kuriais galima Lietuvos fašistus įtikinti liautis darbo žmones persekioti.

Brauningas: Patogus kiseniuje nešioti plieninis padaras. Jį turint drąsiai galima susitikti su žvalgybininku.

Buržujus: Edrus, gerai įpeneto tipo žmogus; megsta gyventi ir misti svetimu darbu.

Barščiai: Lietuvos darbininkams nustatytas pagrindinis valgis.

Bulves: Barščių priedas.

Bajoras: Nususęs Lietuvos dvarininkas; labai remia Smetonos „aukštąjį sostą".

Birža: Kauno spekuliantų lizdas; susuke jį didis „tautininkas" Martynas Ycas, pavogęs karo metu Lietuvos tremtinių pinigus.

Bašibuzukai: Mačiuikos vadovaujami aviacijos karininkai, „naujosios eros" didvyriai.

Besmegenis: Dr. J. Šliupas, buvęs kadaise kunigų edikas, laisvamanių patronas; dabar „Liet. Aide" vėją gaudo su pamusalu.

Burmistras: Kauno miesto galva J. Vileišis; pagąsdintas žvalgybininkų šefo Staškevičiaus ir bijodamas prarasti šiltą vietą, atidave šiais metais buv. Žemes Ukio parodą „ypatingai" patiltes didvyrio Smetonos „globai".

Budrys: Buvęs caro Rusijos šnipas, veliau Klaipedos gubernatorius — cemento pirklys; dabar, sededamas Karaliauciuje, žvalgybos labui šiaudines dušias meškerioja ir pats san pasikesinimus ruošia.

Balutis: Buvo Voldemaro trečioji ranka ir iki šiol rupestingai aptarnavo jo kabinetą (tupyklą), už pasižymejimą apdovanotas „Gedimino" ordenu ir, kaipo specialistas, paskirtas didelio miesto asenizacijos reikalams.

Bagdonas: Buvęs „Lietuvos" o dabar „L. Aido" redaktorius; po nenusisekusio meginimo 1927 m. Kauno stoties bufete už 50 litų papirkti fašistų reikalams poros karininkų, atsidave pilnai „valstybines" monopolkos globai.

b. d.

Redakcijos atsakymai.

V. Bitaičiui. Tamstos straipsnį, bent kiek sutrumpinę spausdinam. Likusią dalį posedam archyvan. Rašyk daugiau.

Deltai. Gautąją medžiagą sunaudojom. Rašyk dažniau ir daugiau.

Agorai. Kol kas drg. eilerasčių negavom. Pasistengk rašyti daugiau tokių eilerasčių, nes jie skaitantiems žmonems labai patinka.

Pa—ui. Siųsk korespondencijų iš vietos.

K. Velei. Rašinek daugiau žinelių.

Meteorui. Laukiam medžiagos.

Visiems kitiems bendradarbiams. Siųskite daugiau žinių iš vietų.

Ž. K. „Pirmyn" dabar iseina 1 ir 15 d. kiekvieno menesio.

Š. m. Rugsejo men. pradžioj išeis iš spaudos „Liaudies Bibliotekos" Nr. 6.

„FAŠISTINIO TERORO AUKOS"

Knygute bus pašvęsta Taurages sukilimo paminejimui.

Sekantis „Pirmyn" Nr. bus taip pat pašvęstas Taurages sukilimui pamineti. Todel redakcija prašo visų, kas ką norins žino apie vykusį Taurages sukilimą, iki 5 rugsejo, pasiųsti medžiagą redakcijai.

Ats. Redaktorius ir leidejas: Stasys Dainauskas. „ZORZA" Spaustuvė Vilniuje.